

Przykłady

**realizacji działań przez
służby nadzorowane przez MSW
oraz Żandarmerię Wojskową (MON)
w obszarze zapobiegania przestępczości
i przeciwdziałania patologiom społecznym**

Spis treści

L.p.	Nazwa rozdziału	Strona
I	Bezpieczeństwo w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania	
1.	Komenda Główna Policji	3
2.	Straż Graniczna	6
3.	Państwowa Straż Pożarna	7
4.	Żandarmeria Wojskowa (MON)	7
II	Przemoc w rodzinie	
1.	Komenda Główna Policji	8
III	Bezpieczeństwo w szkole	
1.	Komenda Główna Policji	10
2.	Państwowa Straż Pożarna	14
3.	Straż Graniczna	16
4.	Żandarmeria Wojskowa (MON)	17
IV	Bezpieczeństwo w środkach komunikacji publicznej	
1.	Komenda Główna Policji	18
2.	Straż Graniczna	20
3.	Żandarmeria Wojskowa (MON)	20
V	Bezpieczeństwo w ruchu drogowym	
1.	Komenda Główna Policji	21
2.	Straż Graniczna	23
3.	Żandarmeria Wojskowa (MON)	26
VI	Ochrona dziedzictwa narodowego	
1.	Komenda Główna Policji	27
2.	Straż Graniczna	27

I. Bezpieczeństwo w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania

1. KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

Zakres dot. „służby prewencyjnej”

Główne działania i inicjatywy zmierzające do poprawy bezpieczeństwa w miejscach publicznych i miejscach zamieszkania:

- dokonano analizy stanu wykorzystania policjantów podstawowych komórek służby prewencyjnej w oparciu o liczbę bezwzględną policjantów skierowanych do służby patrolowej i obchodowej wszystkich komórek organizacyjnych (poza OPP i SPPP) danej jednostki Policji. Na podstawie przedmiotowej analizy należy stwierdzić, iż w roku 2013 odnotowano wzrost liczby policjantów skierowanych do służby z 12 757 w 2012 roku do 12 944 w roku 2013 liczonych jako średnia na dobę w systemie ośmiogodzinnym;
- realizowano postanowienia *Porozumienia zawartego w dniu 19 października 2011 roku między Komendantem Głównym Policji a Stowarzyszeniem Instruktorów i Trenerów Narciarstwa Polskiego Związku Narciarskiego oraz Polskim Związkiem Narciarskim w sprawie współdziałania w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego na zorganizowanych terenach narciarskich*, w ramach którego przeprowadzony został, przez instruktorów SITN – PZN, kolejny kurs szkoleniowy dla policjantów, kończący się nadaniem uprawnień instruktora lub pomocnika instruktora narciarstwa PZN dla 31 funkcjonariuszy. Łącznie w sezonie zimowym 2012/2013 uprawnienia instruktora narciarstwa PZN uzyskało 18 policjantów, a pomocnika instruktora narciarstwa PZN 12 funkcjonariuszy Policji. W ramach lokalnego doskonalenia zawodowego przeszkolono 94 policjantów pełniących służbę w patrolach narciarskich;
- monitorowano stan bezpieczeństwa na wodach i terenach przywodnych, w tym szczególnie w okresie wakacyjnym. W 2013 roku na terenie kraju utonęło 709 osób. W roku 2013 przy 760 wypadkach tonięć uratowano 70 osób tonących, natomiast w roku 2012 przy 509 wypadkach tonięć uratowano 116 osób;
- monitorowano stan etatowy i zatrudnienia w podstawowych komórkach służby prewencyjnej (patrolowo – interwencyjnych, dzielnicowych, wywiadowczych).

Zakres dot. „pracy sztabowej” - m.in. bezpieczeństwo imprez masowych

Główne działania i inicjatywy zmierzające do poprawy bezpieczeństwa imprez masowych, w tym współpraca bilateralna oraz międzynarodowa:

- uczestniczono w spotkaniach *Wojewódzkich zespołów interdyscyplinarnych* powołanych na początku sezonu 2013/2014 we wszystkich województwach w celu umożliwienia bliskiej współpracy różnych podmiotów i służb odpowiedzialnych za zapewnienie szeroko rozumianego bezpieczeństwa imprez sportowych, a także wypracowania i ujednolicenia w każdym województwie wspólnej strategii działań w tym zakresie. W zależności od potrzeb i przyjętych założeń zespoły zajmują się analizą stanu bezpieczeństwa podczas imprez masowych, bezpieczeństwem infrastruktury obiektów sportowych, procedurami i wspólnymi działaniami operacyjnymi, przedsięwzięciami edukacyjnymi, eliminowaniem zagrożeń i budową społecznego poparcia dla inicjatyw służących bezpieczeństwu oraz reagowaniem w przypadkach naruszeń prawa. Każdy z 16 zespołów (przedstawiciele KWP z siedzibą w Radomiu i KSP uczestniczą bowiem w posiedzeniach wspólnego zespołu interdyscyplinarnego dla regionu Mazowsza) spotyka się zgodnie z przyjętym harmonogramem oraz doraźnie - w zależności od potrzeb, w tym w związku z zaistniałym naruszeniem prawa przez uczestników meczów. W składzie zespołów zasiadają przedstawiciele wojewodów, władz samorządowych, klubów piłkarskich, Policji, Państwowej Straży Pożarnej, prokuratur, sądów, inspektorów nadzoru budowlanego, służby zdrowia oraz Polskich Kolei

Państwowych i Straży Ochrony Kolei. Do dotychczasowych efektów współpracy w ramach zespołów interdyscyplinarnych należą między innymi: przegląd procedur dystrybucji biletów i wpuszczania na stadion, wypracowanie standardów regulaminów imprez i obiektów sportowych, przygotowanie wykazu przewoźników autokarowych, obecność na meczach piłkarskich przedstawicieli władz samorządowych i wojewodów, wprowadzenie dyżurów prokuratorów, aktywizacja wszystkich podmiotów i służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo meczów piłki nożnej.

- kontynuowano przedsięwzięcia związane z przygotowaniem nowej formuły *zarządzenia nr 1100 Komendanta Głównego Policji z dnia 13 grudnia 2006 roku w sprawie zasad prowadzenia Policyjnego Rejestru Imprez Masowych*, w celu usprawnienia procesu gromadzenia, przetwarzania i udostępniania danych dotyczących bezpieczeństwa imprez masowych;
- prowadzono w ramach funkcjonowania Krajowego Punktu Informacyjnego ds. Imprez Sportowych GSP KGP bieżącą wymianę informacji, w celu zapewnienia bezpieczeństwa krajowych i międzynarodowych imprez masowych. Dane dotyczyły w szczególności grup kibiców, którzy przemieszczają się na międzynarodowe imprezy sportowe organizowane poza granicami kraju. Ponadto na potrzeby jednostek organizacyjnych polskiej Policji, inicjowano i pośredniczono w uzyskiwaniu danych o uczestnikach międzynarodowych imprez sportowych organizowanych w Polsce;
- monitorowano realizację zaleceń dotyczących obiegu informacji o zdarzeniach pozostających w związku z imprezami masowymi, ze szczególnym uwzględnieniem zakłóceń porządku prawnego w trakcie rozgrywek piłki nożnej. Jednocześnie podjęto działania monitorujące i koordynujące wobec jednostek organizacyjnych Policji w tym obszarze;
- monitorowano i nadzorowano wprowadzanie informacji do Policyjnego Rejestru Imprez Masowych. W ramach nadzoru, na bieżąco dokonywano kontroli wprowadzonych do PRIM informacji;
- delegowano policjantów ze Spotters Team Polska (policjanci - spottersi polskiej reprezentacji narodowej w piłce nożnej) na mecze w przypadku rozgrywania spotkań przez reprezentację narodową na terenie kraju oraz w miarę możliwości, gdy mecz odbywał się poza granicami Polski, a także na klubowe mecze międzynarodowe (Czarnogóra, San Marino, Anglia, Belgia, Litwa). Ponadto spottersi byli delegowani na Mistrzostwa Europy w Koszykówce Eurobasket 2013 w Słowenii;
- prowadzono bieżącą współpracę z Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie w przedmiocie naboru i organizacji kursów specjalistycznych dla policjantów komórek organizacyjnych Policji właściwych w sprawach sztabowych oraz dla policjantów - dowódców operacji policyjnych. Kursy adresowane były do policjantów, którzy w przyszłości będą realizowali zadania dowódców operacji policyjnych oraz dla policjantów realizujących zadania w ramach bieżącego funkcjonowania sztabów Policji w jednostkach organizacyjnych Policji. W 2013 roku przeszkolono łącznie 174 policjantów - dowódców operacji policyjnych oraz 133 policjantów pełniących służbę w komórkach organizacyjnych Policji właściwych w sprawach sztabowych;
- aktywnie uczestniczono w pracach gremiów międzynarodowych zajmujących się tematyką bezpieczeństwa imprez sportowych, w szczególności meczów piłki nożnej. Delegowano przedstawicieli do udziału w posiedzeniach Football Experts Group w ramach Grupy Roboczej ds. Egzekwowania Prawa (LEWP) oraz od kilku lat aktywnie partycypowano w spotkaniach grupy Think-Tank. W ramach współpracy w powyższych inicjatywach Polska brała udział w pracach i konsultacjach związanych z opracowaniem podręcznika bezpieczeństwa dla międzynarodowych masowych imprez sportowych;
- aktywnie uczestniczono w pracach Stałej Grupy Ekspertckiej przy Radzie Bezpieczeństwa Imprez Sportowych zgodnie z art. 7 Zarządzenia nr 84 Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 października 2012 roku w sprawie Rady Bezpieczeństwa Imprez Sportowych;
- aktywnie uczestniczono w pracach Międzyresortowego Zespołu do spraw Programu Rozwoju Ratownictwa i Ochrony Ludności na podstawie art.12 ust.1 pkt. 3 i ust. 2 Ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 roku o Radzie Ministrów;
- uczestniczono w pracach zespołu utworzonego na potrzeby opracowania „Podręcznika dla policyjnych dowódców akcji operacji dot. zgromadzeń publicznych” w Biurze Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie;
- uczestniczono w pracach nad zmianą Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 sierpnia 2011 roku w sprawie wymogów, jakie powinni spełniać kierownik do spraw bezpieczeństwa, służby porządkowe i służby informacyjne (Dz. U. 2013, poz. 1694);

- uczestniczono w pracach nad zmianami Ustawy o bezpieczeństwie imprez sportowych z dnia 20 marca 2009 roku (Dz. U. z 2013 roku poz. 611,628,829).

W celu poprawy bezpieczeństwa w komunikacji publicznej oraz ograniczenia przestępczości w 2013 roku podczas przejazdów uczestników imprez masowych podjęto niżej wymienione działania:

- kontynuowano w trakcie zaplanowanych rozgrywek piłkarskich na terenie kraju w sezonie 2013/2014 współpracę przewoźników kolejowych z komendami wojewódzkimi/Stołeczną Policji w ramach istniejących punktów kontaktowych, w szczególności w obszarze bieżącej wymiany informacji o przemieszczających się grupach kibiców środkami publicznego transportu zbiorowego. Przekazywania do właściwych ze względu na trasę przejazdu jednostek organizacyjnych Policji szczebla wojewódzkiego, wszelkich posiadanych informacji mogących dotyczyć planowanego przemieszczenia się kibiców (np. rozkładów jazdy pociągów, którymi podróżują kibice).

W zakresie dotyczącym konwojów krajowych i międzynarodowych oraz funkcjonowania pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzanych w celu wytrzeźwienia i policyjnych izb dziecka

- Policja wykonała w sumie 170 789 konwojów, w ramach których przekonwojowano 273 528 osób pozbawionych wolności konwojowanych z jednostek penitencjarnych, schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych;
- zorganizowano na podstawie umów międzynarodowych ogółem 724 konwoje, w ramach których, w portach lotniczych oraz na drogowych przejściach granicznych, przekazano 2114 osób pozbawionych wolności. Z ogólnej liczby przekonwojowanych osób, 866 osób przetransportowano w ramach 48 konwojów zbiorczych, co pozwoliło na znaczne obniżenie kosztów realizacji zadań służbowych, przy jednoczesnym ograniczeniu kierowanych do ich realizacji sił i środków;
- w 330 pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia /4079 miejsc/ w jednostkach organizacyjnych Policji umieszczono 293 931 osób;
- w 29 policyjnych izbach dziecka w kraju w ciągu roku umieszczono 8 499 nieletnich. Od dnia 1 października 2013 roku liczba policyjnych izb dziecka została zmniejszona do liczby 19 na terenie kraju;
- przygotowano projekt Zarządzenia nr 25 KGP z dnia 08 października 2013 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie metod i form wykonywania przez policjantów konwojów i doprowadzeń;
- kontynuowano prace skutkujące zmianami w funkcjonowaniu centralnego punktu wymiany osób konwojowanych etapowo (CPWO), który jest jednym z istotnych elementów systemu konwojów etapowych w Polsce;
- przygotowano „Koncepcję rozwiązań organizacyjno-strukturalnych, zmierzających do podniesienia efektywności wykorzystania policyjnych izb dziecka (PID), która została zaakceptowana przez Ministra Spraw Wewnętrznych. Zasadniczą kwestią wskazaną w Koncepcji (...) jest likwidacja 10 PID oraz włączenie PID do struktur wydziałów konwojowych KWP/KSP;
- kontynuowano prace w międzyresortowym zespole powołanym w celu wypracowania rozwiązań mających na celu poprawę poziomu opieki świadczonej osobom nietrzeźwym w policyjnych pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia;
- kontynuowano współpracę z Rzecznikiem Praw Obywatelskich oraz innymi uprawnionymi podmiotami zajmującymi się przestrzeganiem praw obywatelskich, a w szczególności monitorowano realizację rekomendacji i zaleceń sformułowanych przez organy kontrolujące tę problematykę.

W zakresie dotyczącym realizacji edukacyjno-alternatywnego programu kształtującego pozytywne zachowania dzieci i młodzieży jako uczestników imprez sportowych pn. „Jestem Kibicem przez duże K”

Najciekawsze przedsięwzięcia zrealizowane w 2013 r:

- w styczniu 2013 roku Biuro Prewencji KGP koordynowało realizację konkursu fotograficznego pn. „*Radość Kibica w obiektywie*” stanowiącego jeden z elementów edukacyjno-alternatywnego programu pn. „*Jestem Kibicem przez duże K*”. W dniu 18 stycznia 2013 roku rozstrzygnięto ogólnopolski konkurs fotograficzny pn. „*Radość Kibica w obiektywie*” stanowiący jeden z elementów programu. Do udziału w przedsięwzięciu zgłosiło się 35 szkół z terenu całej Polski. Łącznie do konkursu nadesłano 119 prac.

Inicjatywa ta adresowana była do uczniów (z wszystkich poziomów edukacyjnych) oraz podopiecznych podmiotów współrealizujących program pn. „*Jestem Kibicem przez duże K*”, polegała na zaprezentowaniu przez uczestników zdjęć zrobionych podczas wszelkiego rodzaju rozgrywek sportowych, które przedstawiają pozytywne emocje kibiców dopingujących swoich sportowców.

Główne cele przedsięwzięcia stanowiło promowanie kulturalnego kibicowania, propagowanie postaw prosportowych, rozwijanie kreatywności dzieci i młodzieży oraz wykorzystanie fotografowania jako sposobu na spędzanie wolnego czasu oraz alternatywy dla zachowań społecznie niepożądanych. W ramach realizacji konkursu Ministerstwo Spraw Wewnętrznych będące partnerem programu zadeklarowało gotowość przekazania nagród do konkursu. Wręczenie nagród laureatom konkursu pn. „*Radość Kibica w obiektywie*” odbyło się w dniu 1 czerwca 2013 roku w Warszawie na terenie Parku Agrykola podczas otwartej imprezy plenerowej pn. „*Rowerem bezpiecznie do celu*”. Wyłoniono 15 laureatów, w tym 4 nagrody wręczono uczestnikom, natomiast 11 dodatkowych nagród wręczono autorom prac wyróżnionych.

2. STRAŻ GRANICZNA

Prowadzone przez funkcjonariuszy Straży Granicznej działania w zakresie bezpieczeństwa w miejscach publicznych i w miejscach zamieszkania miały na celu przede wszystkim zapewnienie ładu i porządku poprzez:

- działania prewencyjno - porządkowe,
- wspólne (prowadzone z innymi służbami) patrole z uwzględnieniem miejsc użyteczności publicznej w tym szkół, przedszkoli, przystanków oraz miejsc stanowiących dziedzictwo narodowe,
- ujawnianie przedmiotów pochodzących z przestępstw,
- kontrole legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP,
- kontrole obrotu towarami bez polskich znaków skarbowych akcyzy,
- ochronę własności intelektualnej,
- działania mające na celu wykluczenie sprzedaży wyrobów alkoholowych i tytoniowych osobom nieletnim oraz wyeliminowanie prób spożywania przez młodzież alkoholu.

Celem działań w tym obszarze było również prowadzenie na szeroką skalę działalności informacyjno – edukacyjnej. Szerząc edukację prewencyjną przeprowadzano prelekcje głównie w placówkach oświatowych, ale również przy okazji imprez kulturalnych, sportowych i religijnych, dotyczące m.in. bezpiecznego zachowania się podczas wypoczynku, zasad bezpieczeństwa w miejscach publicznych i środkach transportu, zasadach poruszania się w strefie nadgranicznej, zasad przekraczania granicy wewnętrznej i zewnętrznej Unii Europejskiej (zwracano uwagę m.in. na pilnowanie swoich bagaży w czasie podróży oraz zasady zachowania w przypadku zagubienia się w obcym miejscu).

Realizując powyższe działania Straż Graniczna w szczególności skupiła się na zapewnieniu bezpiecznego zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży, bezpiecznych długich weekendów, świąt oraz imprez masowych. Były to akcje:

„*Bezpieczne Ferie 2013*”, „*Bezpieczny weekend*”, „*Bezpieczne wakacje 2013*”, „*Bezpieczny wypoczynek dzieci i młodzieży*”, „*Bezpieczna droga do szkoły*”, „*Prędkość*”, „*Alkohol i narkotyki*”, „*Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego*” oraz „*Znicz 2013.*”, „*Przemarsz bajkowy*”, „*Bezpiecznie nad wodą*”, „*Handel ludźmi*”, „*Maraton rolkarski*”, „*Dni Łęby*”, „*Dni Jakubowe*”, „*Dni Bezpieczna Woda*”, „*Bezpieczne Wakacje*”, „*Uśmiechnięte wakacje to bezpieczne wakacje*”, „*Wyścig Kolarski*”, „*Nagle nad Morzem*”, „*Kwietny bieg*”, „*XIV Bieg Sapiechów w m. Kodeń*”, „*X Bieg po Ziemi Kodeńskiej*”, „*Europejskie Dni Dobrosąsiedztwa w Korczminie*”, „*Europejskie Dni Dobrosąsiedztwa 2013 w Kryłowie*”, „*II Roztoczański Międzynarodowy Bieg Maratoński na trasie Jaworów – Lubaczów*”, „*Ultra Maraton Bieszczadzki*”, „*X Bieg Szlakiem Partyzantów z Lubatowej*”, zawody Pucharu Świata w skokach narciarskich, wyścig „*Tour de Pologne*” „*Bieg Papieski*”, ekstremalny bieg „*Graniczna Piątka*”, „*Bieg ku Słońcu*”, „*Bieg Bartów*”, „*25 Mazurski Bieg Uliczny*”, spływ kajakowy na rzekach Guber i Łyna, „*Noc Świętojańska*”, „*XIII Międzynarodowy Spływ Kajakowy Łyna – Ława*”, festiwal rockowy w Węgorzewie, „*V-Festiwal Kultury Ukraińskiej EKOŁOMYJA 2013*”.

Podejmowano też inne działania sezonowe lub charakterystyczne dla pewnych obszarów np. kontrole rozlewisk i kąpielisk w sezonie letnim, współpracę z kołami łowieckimi na terenach mających łowiecką atrakcyjność, kontrole jednostek pływających i ich załóg pod kątem stanu trzeźwości i posiadania stosownych dokumentów kwalifikacyjnych.

Straż Graniczna realizując zadania w zakresie bezpieczeństwa w miejscach publicznych i w miejscach zamieszkania współpracowała z innymi podmiotami, tj. Policją, Strażą Miejską, Służbą Celną, Żandarmerią Wojskową, Strażą Ochrony Kolei, Państwową Strażą Pożarną, Strażą Leśną, Strażą Łowiecką, Strażą Rybacką, Państwową Inspekcją Pracy, Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym, jednostkami samorządowymi i oświatowymi.

3. PAŃSTWOWA STRAŻ POŻARNA

Kolejny rok Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej prowadziła w roku 2013 akcję społeczno-informacyjną „**NIE dla czadu!**”. Akcja miała charakter edukacyjny, a jej celem było uświadomienie społeczeństwu niebezpieczeństw związanych z tlenkiem węgla oraz pokazanie jak można im przeciwdziałać, a także wskazanie związku pomiędzy świadomością ludzi dotyczącą czadu, a liczbą przypadków związanych z zaccadzeniami.

Akcję tę w 2013 roku rozpoczęła Międzynarodowa Konferencja „*Czujka dymu i czujnik tlenku węgla, czyli mała inwestycja w duże bezpieczeństwo*”, która odbyła się w dniach 8-9 października 2013 r. w Szkole Głównej Służby Pożarniczej w Warszawie.

Ze środków programu „**Razem bezpieczniej**” zakupione zostały czujki tlenku węgla. 200 czujek przekazano do redakcji Polskiego Radia, które było partnerem przedsięwzięcia. Podczas audycji o zagrożeniach, jakie niesie tlenek węgla prowadzone były również konkursy, w których słuchacze mogli wygrać ww. czujki. Kolejne 200 czujek przekazano do 16 ośrodków telewizji regionalnej TVP. Widzowie, odpowiadając na pytania zadawane w podczas programu mogli wygrać czujkę tlenku węgla.

W Komendzie Głównej PSP opracowano poradnik dotyczący zapobiegania pożarom i właściwego zachowania się osób w budynkach mieszkalnych na wypadek pożaru, pt. „**Polak mądry przed szkodą. O pożarach i innych zagrożeniach**”. Poradnik ten został zamieszczony na stronie internetowej programu „**Razem bezpieczniej**”, Komendy Głównej PSP oraz wydany w wersji drukowanej ze środków Programu.

4. ŻANDARMERIA WOJSKOWA (MON)

Prowadzone przez Żandarmerię Wojskową działania w obszarze „**bezpieczeństwa w miejscach publicznych i w miejscach zamieszkania**” w 2013 r. miały na celu przede wszystkim zapewnienie ładu i porządku poprzez czynności prewencyjne, wspólne patrole (z innymi służbami) z uwzględnieniem miejsc i rejonów najbardziej zagrożonych. Zakres działalności profilaktycznej obejmował również działania kontrolne, które miały na celu sprawdzanie pomieszczeń wojskowych oraz badania żołnierzy pod kątem zawartości narkotyków w organizmie. Realizowano je m.in. przy użyciu ambulansu kryminalistycznego ED - 2, który umożliwiał przebadanie żołnierzy, natomiast pomieszczenia były sprawdzane z wykorzystaniem psów służbowych.

Czynności prewencyjne realizowane były wspólnie z funkcjonariuszami: Policji, Straży Miejskiej, Straży Ochrony Kolei oraz Straży Granicznej. Poprzedzone one były cyklicznymi spotkaniami z w/w służbami, na których określano na bieżąco najbardziej zagrożone miejsca oraz rejon, które następnie monitorowano poprzez wspólną służbę patrolową.

Żandarmeria Wojskowa w minionym roku uczestniczyła m.in. we wspólnych przedsięwzięciach prewencyjnych pod kryptonimami:

- „BEZPIECZNA WIOSNA 2013”,
- „PRZEDŁUŻONY MAJOWY WEEKEND 2013”,
- „ZNICZ 2013”,

- „BEZPIECZNE ŚWIĘTA”,
- „BEZPIECZNE WAKACJE”,
- „BEZPIECZNE FERIE”
- „MIASTO 2013”,
- „NOWY ROK”,
- „TRZEŻWOŚĆ”.

Ponadto jednostki Żandarmerii Wojskowej, brały czynny udział w zabezpieczeniu prewencyjnym imprez masowych oraz pikników rodzinnych na terenach miast i gmin.

Ogółem, jednostki terenowe Żandarmerii Wojskowej, wystawiły w miejscach publicznych – **10035** patroli, w tym m.in. z:

- Policją - **9576**;
- ze Strażą Miejską – **190**;
- Strażą Ochrony Kolei – **95**;
- Strażą Graniczną – **174**;

W trakcie działań patrolowych ujawniono:

- **1531** sprawców wykroczeń,
- **19** sprawców przestępstw.

Zakres działalności profilaktycznej obejmował również działania kontrolne, które miały na celu sprawdzanie pomieszczeń wojskowych oraz zbadanie żołnierzy pod kątem zawartości narkotyków w organizmie.

Przeprowadzony nadzór odbywał się przy użyciu ambulansu kryminalistycznego ED – 2, który umożliwiał przebadanie żołnierzy, natomiast w celu sprawdzenia pomieszczeń wykorzystywano psy służbowe.

Prowadzenie tego typu kontroli odbywało się w zakresie zgodnym z kodeksem postępowania karnego.

II. Przemoc w rodzinie

1. KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

- przygotowywano okresowe analizy danych statystycznych dotyczących interwencji podejmowanych przez policjantów w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”. W 2013 roku policjanci wypełnili **61 047** formularzy „Niebieska Karta – A”, z czego **50 934** były to formularze wszczynające procedurę. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” była o **19,02%** większa w stosunku do wypełnionych „Niebieskich Kart” w 2012 roku (51 292). Liczba formularzy „Niebieska Karta – A”, wypełnionych w miastach w 2013 roku wynosiła **34 874** (2012 rok – 29 018), wzrost o 20,18%, natomiast na terenach wiejskich – **26 173** (2012 rok – 22 274), wzrost o 17,50%. Sporządzone formularze „Niebieska Karta – A” **w miastach stanowiły 57,13%**, a **na terenach wiejskich 42,87%** ogólnej liczby sporządzonych formularzy na terenie całego kraju. Oznacza to wzrost udziału procentowego liczby wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” w miastach o 0,56 p. p. oraz spadek na terenach wiejskich o 0,56 p. p., gdyż w 2012 roku proporcje te wynosiły odpowiednio – 56,57% oraz 43,43%. W ogólnej liczbie wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” przez policjantów w 2013 roku, 83,43% stanowią formularze wszczynające procedurę, a 16,57% formularze, dotyczące kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury;
- od 1 czerwca do 31 grudnia 2013 roku wspólnie z podmiotami pozapolicyjnymi przygotowano algorytmy i kwestionariusze szacowania ryzyka zagrożenia życia i zdrowia w związku z przemocą w rodzinie w stosunku do osób dorosłych oraz dzieci. Celem narzędzi szacowania ryzyka zagrożenia życia i zdrowia w związku z przemocą w rodzinie jest podniesienie skuteczności działań podejmowanych przez policjantów przeprowadzających interwencje wobec sprawców przemocy w rodzinie oraz zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, poprzez minimalizowanie zagrożenia zdrowia i życia tych osób.

Przygotowanie do wdrożenia w Policji od 1 stycznia 2014 roku narzędzia szacowania ryzyka zagrożenia życia i zdrowia w związku z przemocą w rodzinie poprzedzone było badaniami fokusowymi, w których uczestniczyło 17 policjantów z ogniw patrolowo - interwencyjnych oraz dzielnicowych z KSP oraz KWP w Gorzowie Wielkopolskim, przeprowadzonymi przez Fundację Dzieci Niczyje. Kolejnym etapem przygotowań do wdrożenia narzędzia szacowania ryzyka był pilotaż w garnizonie lubuskim. W ramach pilotażu w sierpniu 2013 roku przeprowadzono szkolenia kaskadowe dla policjantów z ogniw patrolowo - interwencyjnych i dzielnicowych. We wrześniu 2013 roku na terenie garnizonu lubuskiego podczas interwencji w związku z przemocą w rodzinie policjanci wykorzystywali narzędzie do szacowania ryzyka zagrożenia życia i zdrowia w związku z przemocą w rodzinie. W tym okresie Wojewoda lubuski wydał zalecenia dla wójtów/burmistrzów/prezydentów miast oraz starostów powiatowych, aby w okresie pilotażu narzędzia szacowania ryzyka zagrożenia życia i zdrowia w związku z przemocą w rodzinie przez Policję, pracownicy socjalni właściwego ośrodka pomocy społecznej pozostawali w całodobowej gotowości przystąpienia do czynności interwencyjnych związanych z przemocą w rodzinie na ewentualne telefoniczne wezwanie policjanta oraz dyrektorzy właściwych powiatowych centrów pomocy rodzinie całodobowo zapewnili dostęp do informacji o miejscu umieszczenia dziecka i możliwości skorzystania z porady specjalisty (psycholog, pedagog). W wielu gminach, podczas pilotażu pracownicy socjalni podejmowali działanie w rodzinie dotkniętej przemocą w rodzinie pierwszego dnia roboczego po interwencji w godzinach przedpołudniowych. Warunkiem podjęcia działań przez pracownika socjalnego w rodzinie dotkniętej przemocą było zatrzymanie przez Policję osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie oraz zgoda na kontakt z pracownikiem socjalnym osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

Po zakończeniu pilotażu oraz jego podsumowaniu rozpoczęły się szkolenia kaskadowe w pozostałych 16 garnizonach. Szkolenia liderów prowadziło Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy Niebieska Linia, które zostało wyłonione w otwartym konkursie ofert ogłoszonym przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz przedstawiciele Komendy Głównej Policji. Cykl 42 szkoleń zakończył się 9 grudnia, a przeszkolonych zostało 850 funkcjonariuszy. Następnie przeszkoleni liderzy prowadzili na terenie KPP/KMP/KSP szkolenia. Z końcem 2013 roku zakończyły się szkolenia, podczas których przeszkolono ok. 35.000 policjantów realizujących zadania w związku z przemocą w rodzinie.

Podczas szkoleń każdy funkcjonariusz Policji otrzymał narzędzia szacowania ryzyka zagrożenia życia i zdrowia w związku z przemocą w rodzinie (część A i część B) oraz *„Praktyczny podręcznik dla policjantów. Szacowanie ryzyka związanego z indywidualnymi przypadkami przemocy w rodzinie”*. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych sfinansowało wydrukowanie 27.000 kompletów, a kolejnych 8 000 Komenda Główna Policji.

- w 2013 roku Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego KGP realizowało projekt pt. *„Standaryzowane narzędzia szacowania ryzyka przemocy w rodzinie – wzmacnianie kompetencji europejskich policjantów”* (nr: 2012-1-PL1-LEO04-28099_1). Głównym założeniem projektu jest poznanie oraz upowszechnienie obliczeniowych, a także innych narzędzi służących szacowaniu ryzyka wystąpienia przemocy w rodzinie wykorzystywanych przez policję wybranych krajów członkowskich UE (partnerzy projektu: Austria, Bułgaria, Cypr, Szwecja, Portugalia, Wielka Brytania). Z perspektywy polskiej Policji jest to niezwykle istotne zagadnienie, bowiem w działaniach podejmowanych wobec tego rodzaju przemocy nie wykorzystuje się żadnych standaryzowanych narzędzi służących określaniu poziomu zagrożenia ponownego wystąpienia aktu przemocy w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Projekt kończy się w sierpniu 2014 roku;
- uczestniczono w pracach Zespołu Monitorującego realizację Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także Rady ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działającej przy Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- prowadzono analizy i przygotowano raporty problemowe z zakresu dotyczącego przemocy w rodzinie oraz współdziałano z podmiotami pozapolicyjnymi, a także wspierano jednostki organizacyjne Policji w podejmowanych inicjatywach i realizowanych działaniach na rzecz ograniczenia tego zjawiska;
- inicjowano, opracowywano i współrealizowano kampanie informacyjno-edukacyjne, inicjatywy profilaktyczne, angażujące podmioty pozapolicyjne, w tym m.in. konkursy *„Policjant, który mi pomógł”* oraz *„Biała wstążka”*.

III. Bezpieczeństwo w szkole

1. KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

W minionym roku Komenda Główna Policji realizowała bądź inicjowała w omawianym obszarze, m.in. niżej wymienione przedsięwzięcia:

- prowadzono analizy i przygotowano raporty problemowe dotyczące stanu zagrożenia przestępczością nieletnich oraz zadań realizowanych w tym zakresie przez jednostki organizacyjne Policji;
- prowadzono analizy i przygotowano okresowe informacje dotyczące przestępczości na terenie placówek oświatowych i wychowawczych;
- koordynowano działania Policji w ramach Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym inicjowano, monitorowano i wspierano działania podejmowane w ramach profilaktycznych programów przeciwdziałania alkoholizmowi o zasięgu regionalnym i lokalnym, inicjowanych oraz współrealizowanych przez jednostki Policji;
- kontynuowano realizację ogólnokrajowej kampanii profilaktycznej pn. "Zachowaj Trzeźwy Umysł" (w 2013 roku w ramach kolejnej edycji ww. kampanii ówczesne Biuro Prewencji KGP przy współpracy ze Stowarzyszeniem Producentów i Dziennikarzy Radiowych w Poznaniu opracowało „Vademecum dla policjantów służby prewencyjnej. Wybrane zagadnienia”. Zawiera ono treści dotyczące problematyki nieletnich, przemocy w rodzinie, a także zjawisk patologii społecznej, tj. narkomanii i alkoholizmu.
- uczestniczono w konferencjach, szkoleniach, sympozjach, komisjach sejmowych, dotyczących kwestii bezpieczeństwa, ograniczania patologii i przestępczości nieletnich;
- współdziałano na rzecz ograniczania przestępczości i demoralizacji nieletnich: z instytucjami i organizacjami pozapolicyjnymi, w tym m.in. z: Ministerstwem Edukacji Narodowej, Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwem Sprawiedliwości, kuratoriami oświaty, Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Rzecznikiem Praw Dziecka, Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii, stowarzyszeniami i fundacjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży, itp.;
- uczestniczono w pracach międzyresortowego Zespołu ds. monitorowania wdrażania Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016;
- uczestniczono w pracach Zespołu KGP monitorującego realizację Programu Resortu Spraw Wewnętrznych i Administracji przeciwdziałania narkomanii i zwalczania przestępczości narkotykowej;
- koordynowano działania przy realizacji ogólnopolskiego programu edukacyjnego kształtującego pozytywne zachowania dzieci i młodzieży jako uczestników imprez masowych pn. Jestem kibicem przez duże „K”;
- promowano działania profilaktyczne w omawianym obszarze zarówno w mediach o zasięgu ogólnokrajowym, jak i lokalnym oraz na łamach tematycznych periodyków oraz w branżowym magazynie „Policja 997”;
- w roku 2013 kontynuowano realizację programu PaT:

Ogólna charakterystyka programu PaT - „Profilaktyka a Ty”

Ogólnopolski program Komendy Głównej Policji „Profilaktyka a Ty” (PaT) w 2007 roku został wpisany do Banku Dobrych Praktyk programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „**Razem bezpieczniej**” Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Ideą programu PaT jest budowanie ogólnopolskiej społeczności młodych, identyfikującej się z ideą oraz promującej wśród swoich rówieśników modę na życie wolne od uzależnień. W Komendzie Głównej Policji program PaT realizuje Gabinet Komendanta Głównego Policji poprzez Impresariat PaT w Zespole Edukacji na Rzecz Bezpieczeństwa Publicznego przy wsparciu Biura Prewencji i Ruchu Drogowego KGP. Przez 8 lat działania powstało 80 grup młodzieżowych PaT, a uczestnikami projektu było ponad 150 tysięcy osób w całym kraju.

Program PaT realizowany jest przez cały rok jednocześnie w kilku obszarach: programów PaT/M dla młodzieży, programów PaT/R dla rodziców, szkolenia eksperckiego PaT/E dla nauczycieli, szkolenia liderów PaT/L oraz praktyk studenckich (Deklaracja Akademicka). Społeczność programu „Profilaktyka a Ty” spotyka się na regionalnych oraz na ogólnopolskim Przystanku PaT. „Przystanek PaT” to coroczne, ogólnopolskie spotkanie społeczności PaT z całego kraju promującej modę na życie wolne od uzależnień. Przez pięć dni odbywają się bezpłatne warsztaty artystyczne prowadzone przez zawodowych instruktorów. W programie przewidziane są również warsztaty profilaktyczne, rozmowy filozoficzne, koncerty oraz spektakle w wykonaniu grup teatralnych z całej Polski. Akcję „Przystanek PaT” odwiedzili obserwatorzy z Niemiec, Szwecji, Wielkiej Brytanii, Portugalii, Danii, Ukrainy i Węgier. Warsztaty artystyczne prowadzili zawodowi instruktorzy z Polski, a także ze Słowacji, Brazylii, Kuby, Izraela, Rosji i Niemiec.

PaT promuje wartościowe inicjatywy edukacyjno-profilaktyczne realizowane na terenie całego kraju nadając im certyfikat „Wspiera nas PaT”. Program PaT udostępnia także bazę scenariuszy edukacyjno-profilaktycznych, wydaje poradniki metodyczne, filmy profilaktyczne, gazety „PaTrz!”, „PaTosfera” i „Przystankowicz”, internetowe audycje radiowe TRAP czyli: „Telewizyjno Radiowej Anteny Profilaktycznej” nadającej na fali profilaktyki.

Inicjatywę PaH czyli „Profilaktyka a Harcerstwo” skierowaną do harcerzy wprowadzili do programu PaT koordynatorzy PaT z Sokołowa Podlaskiego. Głównym jej narzędziem jest Profilaktyczna Gra Miejska, którą prowadzą harcerze dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Kolejną inicjatywę PaM czyli „Profilaktyka a Media” wprowadziła do programu redakcja katolickiego Radia NADZIEJA oraz młodzieżowa grupa PaT z Łomży. Działaniem promocyjnym programu PaT jest PaTosfera, podczas której PaTowicze zapraszają do wspólnej zabawy lokalną społeczność promując w centralnych punktach miast modę na życie wolne od uzależnień.

Program PaT prowadzony jest od 11 kwietnia 2006 roku. W 2009 roku Akcja „Przystanek PaT” została objęta patronatem Europejskiego Roku Kreatywności i Innowacji. W 2010 roku program PaT przystąpił do Europejskiej Kampanii w sprawie Narkotyków. W 2011 roku program PaT otrzymał tytuł LIDERA rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej” oraz uczestniczył w działaniach Europejskiego Roku Wolontariatu. Partnerem projektu od 2011 roku jest Rzecznik Praw Dziecka. Najnowszą inicjatywą społeczności PaT z działaniem pilotażowym przeprowadzonym w Warszawie w 2012 roku jest Ogólnopolska Noc Profilaktyki ze ZRYWEM WOLNYCH SERC, w której udział w 2013 roku wzięło 47 tysięcy osób w całym kraju.

Cele programu PaT:

- komunikowanie oraz inicjowanie przez zespoły specjalistów (w tym policyjnych) wspólnoty działań, skierowanych przeciwko zjawiskom patologii społecznej, opartych na innowacyjnych metodach, z zaangażowaniem młodzieżowego wolontariatu i aktywną współpracą z samorządami;
- zmniejszanie zjawiska uzależnień wśród młodzieży szkolnej, poprzez kształtowanie aktywnych społecznie i umacnianie asertywnych postaw;
- inspirowanie rodziców do pogłębiania wiedzy z zakresu profilaktyki uzależnień oraz nakłanianie ich do częstej rozmowy na ten temat z własnymi dziećmi;
- tworzenie ogólnopolskiej społeczności, promującej wśród młodzieży modę na życie bez uzależnień.

Główne działania programu PaT w 2013 roku:

- Gminny Przystanek PaT w Długosiodle (29-30 stycznia);
- Udział w konferencji programu „Razem bezpieczniej” w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (15 marca);
- Udział w konferencji „V Dzień Twórczej Resocjalizacji - *Diagnoza, czyli co robić, żeby działać skutecznie*” na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu (10 kwietnia);
- II Mazowiecki Regionalny Przystanek PaT w Wyszku dla województwa mazowieckiego (20 kwietnia);
- I Regionalny Przystanek PaT w Kolbudach dla województwa pomorskiego (10-12 maja);

- IV Regionalny Przystanek PaT w Rudzie Śląskiej dla województwa śląskiego (25 maja);
- Działanie PaT/E (edukacja) w Inowrocławiu, szkolenie eksperckie PaT dla nauczycieli i animatorów pracy z młodzieżą w województwie kujawsko-pomorskim połączone z I Regionalnym Przystankiem PaT oraz V Przeglądem Teatrów Profilaktycznych „PoPaTrz!” (4-8 czerwca);
- Ogólnopolska Noc Profilaktyki (22 czerwca);
- Ogólnopolska Akcja Edukacyjno-Profilaktyczna VIII Przystanek PaT – Łódź 2013 (9-14 lipca);
- Działanie PaT/E (edukacja) w Kielcach, szkolenie eksperckie PaT dla nauczycieli i animatorów pracy z młodzieżą w województwie świętokrzyskim (7-10 października);
- Działanie PaT/E (edukacja) w Oleśnicy, szkolenie eksperckie PaT dla nauczycieli i animatorów pracy z młodzieżą w województwie dolnośląskim (12-15 listopada);
- Gala Finałowa projektu Ministerstwa Edukacji Narodowej PaT/E (edukacja) w Warszawie połączona z prezentacją Pakietu Multimedialnego (25 listopada);
- Gminny Przystanek PaT w Milanówku (29-30 listopada);
- V Ogólnopolskie Spotkanie Wigilijne Społeczności PaT (7 grudnia);
- Inauguracja projektu PaM „Profilaktyka a Media” inicjatywy Radia NADZIEJA w Łomży (13 grudnia);
- II Pomorski Festiwal Społeczności PaT w Tczewie (14 grudnia);
- Utworzenie w ciągu roku 12 nowych młodzieżowych grup PaT w Legionowie, Chojnicach, Bulkowie, Włoszczowie, Starogardzie Gdańskim, Milanówku, Krośnie, Kielcach, Oleśnicy, Suchym Dębnie, Przywidzu oraz dzielnicy Ursynów m.st. Warszawy. Aktualny wykaz grup PaT oraz ich liderów znajduje się na stronie internetowej programu w zakładce KONTAKT.

Aktualizacja działań programu PaT dostępna jest na bieżąco w zakładce KALENDARIUM na stronie internetowej programu www.pat.policja.gov.pl.

Udział w programie PaT w 2013 roku

We wszystkich działaniach programu PaT w 2013 roku wzięło udział ponad **60.000 osób**

DZIAŁANIA PaT	LICZBA UCZESTNIKÓW
Działania PaT/M przeprowadzone w ramach zajęć lekcyjnych w obszarze szkolnego programu profilaktyki uzależnień oraz warsztatów edukacyjno-profilaktycznych w Siemiatyczach, Inowrocławiu, Kielcach i Oleśnicy, Chojnicach, Legionowie, Bulkowie, Włoszczowie, Starogardzie Gdańskim, Milanówku, Krośnie, Kielcach, Oleśnicy, Suchym Dębnie, Przywidzu oraz dzielnicy Ursynów m.st. Warszawy.	5.000 uczniów
Działanie PaT/R przeprowadzone podczas szkolnych spotkań z rodzicami uczniów w Inowrocławiu, Kielcach i Oleśnicy.	650 rodziców
Działanie PaT podczas konferencji w MSW, MCPS, Poznaniu i Busku Zdroju	650 osób
Gminne Przystanki PaT w Długosiodle, Milanówku	500 osób
Gala Finałowa działania PaT/E 2013 w Warszawie	400 osób
Szkolenie eksperckie PaT/E dla nauczycieli/animatorów przeprowadzone w województwach kujawsko-pomorskim, świętokrzyskim i dolnośląskim	75 osób
Przeprowadzenie castingów do obsad aktorskich spektaklu edukacyjno-profilaktycznego „Sekret” w Kielcach i Oleśnicy	225 uczniów
Ogólnopolska Noc Profilaktyki	47 000 osób
Regionalne Przystanki PaT w Wyszowie, Kolbudach, Inowrocławiu i Rudzie Śląskiej	2 000 osób

VIII Ogólnopolski Przystanek PaT w Łodzi	2 500 uczestników Gali Finałowej
Inicjatywy i działania lokalne grup PaT	1 000 uczniów
RAZEM:	60 000 osób

Badania

Badanie projektowe „Młodzież o narkotykach i profilaktyce” w województwach: świętokrzyskim i dolnośląskim

W działaniach PaT/E przeprowadzono 2 badania projektowe w Kielcach i Oleśnicy oparte na kwestionariuszu ankiety audytoryjnej:

- kwestionariusz ankiety wypełniany był samodzielnie przez młodzież w jednym czasie i w jednym miejscu - każda z osób miała zagwarantowaną anonimowość udziału w badaniu;
- każdy wypełniał jednakowy kwestionariusz ankiety audytoryjnej; - jednorazowo kwestionariusz wypełniało od 200 do 300 osób - podczas wypełniania kwestionariusza pytania były każdorazowo odczytywane.

W działaniach PaT/M wzięło udział ok. 1000 uczniów. Wyniki badania opracowane zostały na podstawie 746 ankiet.

Badanie sondażowe „Motywy uczestnictwa w programie PaT” w województwie kujawsko-pomorskim

Podczas I Regionalnego Kujawsko-Pomorskiego Przystanku PaT w Inowrocławiu Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy przeprowadziło badanie diagnostyczne z wykorzystaniem ankiety anonimowej na temat motywów uczestnictwa w programie PaT oraz „Jakie opinie i refleksje młodzież chce przekazać dorosłym?”.

Badanie przeprowadzone zostało na grupie 58 respondentów, którzy mają doświadczenie uczestnictwa w Przystankach PaT. Ciekawy wynik odnotowano przy pytaniu o praktykowanie idei PaT. Na co dzień „*Modę na życie bez uzależnień*” praktykuje 74% badanych, 22% nie zawsze, a tylko 4% nie praktykuje.

Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy sprawdziło również oddziaływanie profilaktyki rówieśniczej: 71% osób badanych deklaruje, że przekonuje rówieśników do idei PaT, że życie bez uzależnień jest wartościowe, tylko 1% nie podejmuje takich działań, a 28% osób w tej kwestii nie ma zdania.

Badanie ilościowe diagnostyczne „Tacy jesteśmy – czyli młodzież w programie „Profilaktyka a Ty” przeprowadzone podczas VIII Przystanku PaT w Łodzi

Wśród uczestników VIII Ogólnopolskiego Przystanku PaT w Łodzi zostało przeprowadzone badanie diagnostyczne wykorzystujące ankietę anonimową na grupie 811 respondentów. Celem badania było zapoznanie się z opiniami młodych ludzi uczestniczących w programie PaT, ich osobisty stosunek do tego przedsięwzięcia oraz roli programu w podejmowaniu przez nich decyzji dotyczących sięgania po substancje psychoaktywne.

W badaniu podjęto także kwestię oceny, czy działania realizowane w ramach PaT inicjują poważną dyskusję na temat używania alkoholu i narkotyków przez młodzież. Badając rolę programu PaT w inicjowaniu dyskusji z młodzieżą na temat używania narkotyków w grupie młodzieży, na pytanie: „Czy Twoim zdaniem spektakle profilaktyczne, filmy lub inne formy twórczego działania pokazujące problemy związane z używaniem narkotyków inicjują poważną dyskusję z młodzieżą nt. tych spraw?” - (13-16 lat) - 25,7% odpowiadało *zdecydowanie tak*, 36,3% udzieliło odpowiedzi *raczej tak*. W grupie starszej wiekowo (17-20 lat) *raczej tak* – zaznaczyło 47,9% badanych, a *zdecydowanie tak* odpowiedziało 34,8% respondentów. W grupie uczestników badania, którzy kiedykolwiek pili alkohol niemal co ósmy (12,1%) zadeklarował, że odkąd działa w PaT w ogóle przestał pić alkohol. Ponad 47% stwierdziło, że pije zdecydowanie rzadziej i mniej niż poprzednio.

Podobny związek można zaobserwować pomiędzy uczestnictwem w programie PaT a zachowaniem związanym z używaniem narkotyków. W grupie uczestników, którzy deklarowali, że kiedykolwiek używali

narkotyków niemal 2/3 - 65,8% zadeklarowało, że odkąd działa w PaT w ogóle przestali sięgać po narkotyki. Niemal 1/3 stwierdziła, że używa narkotyków rzadziej, a tylko 2,3% wskazało, że PaT nie zmienił ich postawy. W ankiecie poruszono również, w celu scharakteryzowania środowiska, kwestie oceny sytuacji szkolnej oraz relacji z rodzicami.

2. PAŃSTWOWA STRAŻ POŻARNA

W obszarze „bezpieczeństwa w szkole” PSP kontynuuje realizację programu edukacyjnego pn. „**Bezpieczne Życie**”, którego celem jest uwrażliwienie dzieci i młodzieży na problemy związane z zasadami prawidłowego zachowania w miejscach przebywania w szkole i w domu, zwłaszcza podczas nieprzewidzianych zagrożeń. Adresatami są uczniowie kształcenia zintegrowanego szkół podstawowych. Podczas zajęć teoretyczno-praktycznych dzieci poznają sposoby postępowania w razie wystąpienia nieprzewidzianych zagrożeń, takich jak: pożar, zatrucie toksycznymi substancjami, zranienie itp.

Program zawiera kilka bloków tematycznych, które dostosowane zostały do warunków lokalnych uwzględniając wnioski z danych statystycznych zawierających stopień wypadkowości dzieci w naszym kraju. Bloki tematyczne programu „*Bezpieczne Życie*” to:

1. Pakiet edukacyjny „Bezpieczny dom” ma na celu przekazanie dzieciom wiedzy z zakresu zwiększenia bezpieczeństwa w swoim otoczeniu. Kicia i Rufi (postacie programu) uczą dzieci jak zapobiegać nieszczęśliwym wypadkom w domu i jak można zwiększyć swoje bezpieczeństwo. W ramach tego pakietu dzieciom przekazywane są treści z zakresu bezpieczeństwa na drodze, bezpiecznego obchodzenia się z ogniem, gazem, prądem, znajomością numerów alarmowych oraz niebezpiecznych substancji w gospodarstwie domowym itp. Kurs skupia się na zjawiskach, które według statystyk są najczęstszymi przyczynami nieszczęśliwych wypadków wśród dzieci.
2. Pakiet edukacyjny „Odnaleźć Zgubka” to kurs mający na celu wyposażenie dzieci w praktyczne umiejętności na wypadek zgubienia się np.: w markecie, na dworcu, w lesie. Przyswojenie przez dzieci tych wiadomości może zapobiec tragedii i sprawić, że zaginięcie będzie tylko nieprzyjemnym przeżyciem ze szczęśliwym zakończeniem. Tytułowy bohater to mały, sympatyczny chłopiec, który zagubił się podczas zabawy w lesie. Dzięki temu, że wiedział jak postępować, przetrwał bezpiecznie aż do chwili nadejścia pomocy. Program uczy co zrobić, żeby nie wpaść w panikę, żeby zostać szybciej odnalezionym, jak nie dopuścić do wychłodzenia organizmu.
3. „Czujka w każdym domu”. Domowe czujki dymu są prostym sposobem na zabezpieczenie domu przed pożarem. W Polsce co roku w pożarach domów jednorodzinnych giną dziesiątki osób. 60-70% przypadków to ofiary zetknięcia z dymami i toksycznymi produktami spalania, takimi jak tlenek węgla, chlorowodór, cyjanowodór. Dlatego w ramach tego bloku przekazywane są treści związane z zagrożeniami, jakie stwarza pożar, toksycznością dymu, jak się zachować w przypadku jego wystąpienia, zasadami działania czujki dymu oraz sposobu ich montażu. Treści z tego zakresu przekazywane są dzieciom nauczycielom, a także rodzicom w ramach pedagogizacji dorosłych.
4. Pierwsza pomoc przedlekarska. Wraz z postępowaniem cywilizacyjnym wzrasta liczba nieszczęśliwych wypadków. Nawet przy najlepiej zorganizowanej służbie pogotowia ratunkowego, czasem musi upłynąć kilka lub kilkanaście minut, zanim poszkodowany uzyska pomoc wykwalifikowanego lekarza. W tym czasie ofiara może liczyć tylko na naszą pomoc. Dlatego trenerzy programu podczas szkolenia nauczycieli przekazują wiedzę nt. zasad udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej.
5. Bezpieczne szkoły - kontrola placówek oświatowych pod kątem bezpieczeństwa ppoż. Dyrektor szkoły (placówki oświatowej) jest odpowiedzialny za warunki w jakich uczy się i wychowuje dzieci i młodzież. Dyrektor powinien przestrzegać przepisów bhp i ppoż., odnoszących się do ściśle oświatowej roli obiektu szkolnego. Dlatego w czasie trwania programu dodatkowo przeprowadzane są kontrole i doradztwo w przedmiotowym zakresie.
6. Ćwiczenia pokazowe z zakresu ewakuacji. W celu zapewnienia sprawnego przygotowania uczniów i nauczycieli szkoły do bezpiecznej ewakuacji w sytuacji wystąpienia zagrożenia w ramach programu przeprowadzane są pokazowe ćwiczenia w tym zakresie pod nadzorem funkcjonariuszy PSP, Policji itp.

Realizacja programu „Bezpieczne życie” w roku szkolnym 2012/2013

Na szczeblu centralnym program koordynowany jest z ramienia Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej – Szefa Obrony Cywilnej Kraju przez Biuro do spraw Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej. Pracownicy Biura biorą udział w spotkaniach organizacyjnych, mających na celu przygotowanie i wdrożenie programu na terenie kraju oraz w uroczystościach jego rozpoczęcia i zakończenia. Przy realizacji przedsięwzięcia współpracują władze samorządowe, które koordynują program na swoim terenie.

W ramach realizacji programu w szkołach odbywają się zajęcia teoretyczne prowadzone przez nauczycieli, organizowane są spotkania dzieci z przedstawicielami PSP, Policji i innych służb. W ramach zajęć praktycznych dzieci biorą udział w wycieczkach do jednostek ratowniczo-gaśniczych PSP, gdzie prezentowany jest sprzęt ratowniczy i gaśniczy. Również w ramach programu funkcjonariusze Państwowej Straży Pożarnej przeprowadzają przeglądy placówek oświatowych pod względem bezpieczeństwa. Dyrektorzy placówek oświatowych realizujący program „Bezpieczne Życie” przygotowują harmonogram, w którym planowane są przedsięwzięcia na cały rok szkolny i obejmują one wskazane wyżej bloki tematyczne.

W roku szkolnym 2012/13 w imieniu Szefa OCK przedstawiciele Biura do spraw Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej uczestniczyli w niżej wymienionych przedsięwzięciach:

- instruktaż wdrożenia i realizacji - m. Zakręt, powiat otwocki (woj. mazowieckie),
- uroczyste rozpoczęcie i zakończenie programu w Gdyni, Chorzowie, Wejherowie, Kartuzach, Koszalinie.

Ponadto w ceremoniach rozpoczęcia i zakończenia programu honorowymi gośćmi byli: przedstawiciele władz samorządowych, placówek oświatowych, Państwowej Straży Pożarnej, Policji, Straży Miejskiej i innych organizacji oraz instytucji zaangażowanych w realizację programu. Podczas tych uroczystości dzieci zostały uhonorowane nagrodami oraz otrzymały dyplomy ukończenia.

Do realizacji programu dla dzieci i nauczycieli zostały przygotowane zestawy edukacyjne w postaci podręczników oraz zeszytów ćwiczeń. Otrzymane materiały stanowią pomoc dydaktyczną do prowadzenia zajęć. Treści w nich zawarte mają uświadomić dzieciom i ich rodzicom najważniejsze kwestie związane z bezpieczeństwem. Ponadto uczestnikom, którzy po raz pierwszy przystąpili do programu na terenie swojej gminy wydawane są materiały dydaktyczne: podręczniki, czujki dymu i czadu oraz sukcesywnie w ramach posiadanych możliwości inne pomoce dydaktyczne przydatne przy wdrażaniu treści programu w ramach edukacji dla bezpieczeństwa, takie jak: kaski, kamizelki i opaski odblaskowe, gwizdki itp.

W roku szkolnym 2012/13 programem objęto 7873 dzieci i 211 nauczycieli. Był on kontynuowany w następujących miejscowościach: Gdynia, Chorzów, Wejherowo, powiat łączyński, Kartuzy, Piotrków Trybunalski, Myślenice, Warszawa Stare Babice, Borne Sulinowo. Po raz pierwszy do programu dołączył Koszalin. Liczbę dzieci i nauczycieli, którzy brali udział w programie w roku 2012/13 przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Miejscowość	Liczba dzieci	Liczba nauczycieli
1.	Piotrków Trybunalski	1430	-
2.	Gdynia	1000	35
3.	Koszalin	1510	103
4.	Łączna	1500	-
5.	Wejherowo	600	-
6.	Kartuzy	820	30

7.	Myślenice	60	-
8.	Borne Sulinowo	25	3
9.	Chorzów	928	40
Razem		7873	211

W ramach realizacji programu w maju 2013 roku w Centrum Naukowo Badawczym Ochrony Przeciwpożarowej – Państwowym Instytucie Badawczym w Józefowie przeprowadzono VIII edycję warsztatów dla trenerów programu edukacyjnego „Bezpieczne Życie”.

Podstawowym celem przedsięwzięcia było poszerzenie wiedzy uczestników o zagadnienia z obszaru edukacji dla bezpieczeństwa, w tym również doskonalenie umiejętności udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Uczestnicy zostali zapoznani z problematyką rozpoznawania sytuacji kryzysowych u dzieci oraz sposobami reagowania w przypadku zaobserwowania takich zdarzeń.

Trenerzy w trakcie warsztatów prezentowali swoje doświadczenia związane z realizacją programu „Bezpieczne Życie”. Przedmiotowa wymiana doświadczeń przyczynia się do cyklicznego udoskonalania programu. Ponadto zebrane pomysły dotyczące rozwoju programu są elementem analizy na kolejnych warsztatach.

Najważniejszym celem warsztatów było podniesienie kwalifikacji nauczycieli, gdyż podstawowym założeniem programu „Bezpieczne Życie” jest bardzo dobrze wyszkolona kadra dydaktyczna, która w prawidłowy i profesjonalny sposób przekazuje jego treści swoim uczniom.

Na zakończenie każdej edycji warsztatów uczestnicy otrzymują pomoce dydaktyczne, które wykorzystują podczas szkoleń nauczycieli jak również w swojej codziennej pracy z dziećmi. Udział w szkoleniu został potwierdzony zaświadczeniem wydanym przez Komendę Główną PSP.

Powyższe przedsięwzięcie odbywa się cyklicznie i będzie kontynuowane w latach następnych. Kolejna edycja warsztatów zaplanowana jest na przełomie maja i czerwca 2014 r.

W roku szkolnym 2013/14 program kontynuowany jest w następujących miejscowościach: Gdynia, Koszalin, Warszawa, Wejherowo, Kartuzy, Myślenice, Katowice, Chorzów, Pruszków.

Program „Bezpieczne Życie” cieszy się dużym zainteresowaniem wśród nauczycieli. Treści merytoryczne w nim zawarte stanowią istotny element w edukacji dla bezpieczeństwa. Wzorem lat poprzednich kontynuowany jest on w wielu miejscowościach. Kolejne placówki oświatowe wyrażają chęć przystąpienia do jego realizacji. Podejmowane inicjatywy i działania w tym zakresie przyczyniają się do zwiększenia świadomości zarówno dzieci i młodzieży oraz nauczycieli i rodziców w zakresie bezpieczeństwa pożarowego oraz zasad postępowania w sytuacjach zagrożenia w środowisku szkolnym.

3. STRAŻ GRANICZNA

Działania w omawianym obszarze realizowano we współdziałaniu z innymi służbami. Były one ukierunkowane na zwiększenie skuteczności ochrony szkół, poprzez:

- patrole w rejonach i placówkach najbardziej zagrożonych;
- kontrolowanie pod względem bezpieczeństwa szkół i okolic w szczególności dróg do i ze szkoły;
- edukację w celu poprawy bezpieczeństwa (bezpieczna droga do szkoły – „Blaskiem chronieni”, „Ze Strażą Graniczną bezpieczniej”), w tym także edukację medyczną ze szczególnym uwzględnieniem pierwszej pomocy;
- upowszechnianie w szkołach programów profilaktycznych ukierunkowanych na wyeliminowanie agresji wśród młodzieży oraz używania przez nią substancji psychoaktywnych („Żegnaj szkoło, witaj lato – Opolska Noc Profilaktyki”, „Bezpiecznie w szkole i poza szkołą”, „Bezpieczna szkoła”);
- udział w prewencyjnym zabezpieczaniu imprez szkolnych oraz miejsc gromadzenia się młodzieży, celem

przeciwdziałania zażywaniu przez nią narkotyków i alkoholu.

- spotkania z młodzieżą szkolną celem omówienia zagadnień związanych z postępowaniem w przypadku wystąpienia zagrożeń takich jak pożar, wyciek gazu w mieszkaniu, ataku obcego zwierzęcia, kontaktu z urządzeniami domowymi codziennego użytku, lekarstwami itp.;
- pokazy sprzętu będącego na wyposażeniu Straży Granicznej i psów służbowych, cieszących się dużym zainteresowaniem wśród dzieci (nauka bezpiecznych zachowań podczas kontaktu ze zwierzętami połączona z pokazami ogólnego posłuszeństwa psa służbowego i wyszkolenia psów służbowych, pogadanki nt. „Dlaczego pies gryzie, skuteczna ochrona przed jego atakiem”).

W ramach działań podjętych w tym obszarze na uwagę zasługują czynności funkcjonariuszy Straży Granicznej poświęcone profilaktyce w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu młodzieży od różnych substancji psychoaktywnych. Prowadzono spotkania z uczniami w formie pogadanek na przykład na temat „Bezpieczeństwa publicznego” lub „Przeciwdziałanie alkoholizmowi wśród młodzieży”. Informowano młodzież o sankcjach prawnych jakie grożą osobom, także nieletnim, które posiadają, rozprowadzają czy produkują środki odurzające. Podjęto również współpracę z Gminnymi Komisjami ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych polegającą na organizacji spotkań, szkoleń i wymianie doświadczeń. Pozyskiwano materiały dydaktyczne w postaci plakatów, informatorów, ulotek promujących zdrowy styl życia, które następnie funkcjonariusze SG rozdawali podczas wizyt w placówkach oświatowo-wychowawczych.

Przedstawiciele Straży Granicznej byli nie tylko uczestnikami spotkań z młodzieżą ale również inicjatorami tych spotkań lub współorganizatorami np. wspólnie z Policją. Brali również udział w organizacji konkursów, których celem była edukacja poprzez zabawę np. „Uczę się bezpiecznie żyć”- Konkurs Bezpieczeństwa dla Dzieci i Młodzieży oraz w tzw. „Dniach bezpieczeństwa”, gdzie rozmawiali z dziećmi na temat potencjalnych zagrożeń i ogólnie pojętego bezpieczeństwa. Prowadzili także zajęcia m.in. w ramach realizacji programu nauczania „Edukacja Obronna” w klasach o profilu „Straż Graniczna” lub profilu mundurowym. Przy okazji spotkań z młodzieżą funkcjonariusze SG przybliżali im specyfikę służby w Straży Granicznej: przedstawiali zasady przekraczania granicy państwowej oraz poruszania się w obszarze strefy Schengen, organizowano pokazy sprzętu będącego na wyposażeniu SG i tresury psów służbowych, cieszących się dużym zainteresowaniem wśród dzieci i młodzieży, przedstawiano zadania Straży Granicznej, warunki codziennej służby funkcjonariuszy i systemu naboru do Straży Granicznej. Dzieci mogły też przyjrzeć się pracy funkcjonariuszy SG uczestnicząc w wycieczkach szkolnych do obiektów SG. Oprócz wiedzy o tym jak odbywa się odprawa paszportowa oraz jakie urządzenia posiada SG do kontroli bezpieczeństwa - mogły uzyskać wiedzę na temat bezpieczeństwa w miejscach publicznych (dlaczego tak ważnym elementem podróży jest pilnowanie swojego bagażu i jakie działania należy podjąć w momencie zagrożenia np. zgubienia się).

4. ŻANDARMERIA WOJSKOWA (MON)

W obszarze „*bezpieczeństwa w szkole*” zajęcia profilaktyczne w szkołach prowadzone były głównie w oparciu o następujące autorskie programy profilaktyczne Żandarmerii Wojskowej:

- „Program profilaktyczny z zakresu przeciwdziałania narkomanii na lata 2011 – 2016”,
- „Program profilaktyczny z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym na lata 2013– 2016”,
- „Program profilaktyki problemów alkoholowych w środowisku służb mundurowych”.
- Projekt profilaktyczny „Bezpieczeństwo w sieci” – rozpoczęty w 2012 r.

Zajęcia te odbywały się w ramach spotkań na zaproszenie zainteresowanych placówek oświatowych, jak również podczas różnego rodzaju uroczystości, do których zaliczyć należy m.in.:

- „Dni otwartych koszar”,
- „Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy”,
- „Międzynarodowy Dzień Dziecka”,
- „Międzynarodowy Dzień Osób Niepełnosprawnych”
- „Pożegnanie lata”.

Czynności profilaktyczne realizowane były w formie pogadanek, pokazów multimedialnych, warsztatów. Podczas tego typu działań dystrybuowane były materiały profilaktyczne ŻW z hasłami profilaktyki narkotykowej, alkoholowej i bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Żołnierze Żandarmerii Wojskowej prowadzili szereg zajęć profilaktycznych w szkołach, które miały na celu zapoznanie słuchaczy z obowiązującymi przepisami, istniejącymi niebezpieczeństwami w ruchu drogowym, z zakresem odpowiedzialności karnej w związku z nie przestrzeganiem przepisów ruchu. Szczególną uwagę poświęcono zagrożeniom i konsekwencjom prawnym wynikającym z faktu prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu oraz zażywania środków odurzających.

W ramach nowych kierunków profilaktycznych żołnierze ŻW prowadzili zajęcia profilaktyczne w jednostkach wojskowych oraz w szkołach patronackich z zakresu bezpieczeństwa użytkowników sieci. Realizowane zadania w ramach projektu bezpieczeństwa użytkowników sieci stały się wyznacznikiem nowych obszarów profilaktycznych w Siłach Zbrojnych RP.

W minionym roku przeprowadzono **2 029** czynności profilaktycznych w placówkach oświatowych, w tym zajęcia z zakresu:

- bezpieczeństwa w szkole - **349**;
- bezpieczeństwa w ruchu drogowym – **1 540**;
- bezpieczeństwa użytkowników sieci – **140**;

IV. Bezpieczeństwo w środkach komunikacji publicznej

1. KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

W celu ograniczenia przestępczości w 2013 roku podjęto niżej wymienione przedsięwzięcia:

- realizowanie działań zapobiegawczych wypracowanych podczas prac Centralnego oraz wojewódzkich/Stołecznego Zespołów ds. bezpieczeństwa na obszarach kolejowych. W 2013 roku odbyły się 4 posiedzenia Centralnego Zespołu ds. Bezpieczeństwa na obszarach kolejowych, w trakcie których m. in. podejmowano prace w zakresie przygotowania zarządców infrastruktury kolejowej i przewoźników kolejowych do zapewnienia bezpieczeństwa podróżnym i uczestnikom;
- monitorowanie stanu bezpieczeństwa w środkach publicznej komunikacji kolejowej w celu stosowania rozwiązań w zakresie organizacji służby adekwatnej do zidentyfikowanych zagrożeń. Komendy wojewódzkie/Stołeczna Policji na podstawie przeprowadzanych analiz stanu bezpieczeństwa mając na celu efektywne wykorzystanie sił i środków, kierowały patrole umundurowane i nieumundurowane na najbardziej zagrożone linie kolejowe, w tym do pociągów dalekobieżnych i międzynarodowych;
- prowadzenie działań w formie tzw. patroli rajdujących, w skład których wchodził funkcjonariusze służby prewencyjnej jak i kryminalnej, a także Straży Ochrony Kolei i Straży Granicznej oraz żołnierze Żandarmerii Wojskowej. Nasilenie przedmiotowych działań występowało, w szczególności w okresie wzmożonego ruchu w czasie letnich i zimowych wyjazdów turystycznych, jak również w czasie weekendów, przejazdów na imprezy masowe, zabezpieczenia przejazdów pociągów międzynarodowych;
- kontynuacja inicjatywy Biura Prewencji i Ruchu Drogowego KGP związanej z realizowaniem w wyznaczonych terminach *wzmożonych działań prewencyjnych Policji i podmiotów zewnętrznych na terenie najbardziej zagrożonych szlaków i węzłów komunikacyjnych*. Wydaje się, że kontynuacja przedmiotowej inicjatywy mającej na celu skoordynowanie działań prewencyjnych przyczyniła się do bardziej efektywnego wykorzystania sił i środków Policji oraz innych podmiotów zewnętrznych;
- udział Policji w kolejnej edycji ogólnopolskiej kampanii „Bezpieczny przejazd – Zatrzymaj się i żyj”, którą patronatem objął Komendant Główny Policji. Oznaczało to czynne włączenie się policjantów w całym kraju do realizacji wzmożonego nadzoru nad ruchem drogowym w okolicach przejazdów kolejowych. Z posiadanych przez KGP danych wynika, że w 2013 roku na przejazdach kolejowych w kraju doszło do 89 wypadków drogowych (w porównaniu do 2012 roku – wzrost o 12), z czego większość tj. 71 miała miejsce na przejazdach niestrzeżonych (w porównaniu do roku 2012 – wzrost o 15). Śmierć w tych wypadkach poniosły 33 osoby (spadek o 6), w tym na przejazdach strzeżonych

liczba ofiar śmiertelnych wyniosła 4 osoby (spadek o 2). Na przejazdach niestrzeżonych śmierć poniosło 29 osób (spadek o 4). Ranne zostały 83 osoby (wzrost o 11), z czego 63 osoby zostały ranne na przejazdach niestrzeżonych (wzrost o 8), natomiast na przejazdach strzeżonych rannych zostało 20 osób (wzrost o 3);

- zgodnie z *Harmonogramem Prac Centralnego Zespołu* w celu oceny realizacji przedsięwzięć zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa podróżujących środkami publicznego transportu kolejowego w 2013 roku przygotowano *Plan oraz Harmonogram czynności badawczych* na obszarach kolejowych kraju. W oparciu o przygotowany dokument wyznaczeni przedstawiciele podmiotów uczestniczących w pracach *Centralnego Zespołu* w IV kwartale 2013 roku wzięli udział w przedmiotowych czynnościach, które polegały na obserwacji sposobu realizacji zadań przez funkcjonariuszy/żołnierzy służb uczestniczących w procesie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego na obszarach kolejowych. Ponadto uczestnicy czynności badawczych obserwowali przestrzeganie przepisów wewnętrznych przez pracowników drużyn konduktorskich podczas obsługi pociągów, a także stan bezpieczeństwa i porządek w obiektach dworcowych.

Dokonano analizy stanu zagrożenia przestępczością w miejskiej komunikacji publicznej w 2013 roku w porównaniu do roku 2012, w wyniku której należy stwierdzić, iż liczba przestępstw stwierdzonych ogółem w tym obszarze kształtowała się następująco: 2012 roku – 11 664 przestępstw, co stanowi 1,04 % ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych (1 119 803), 2013 roku – 12 796 przestępstw, co stanowi 1,2 % ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych (1 063 906).

Z powyższego porównania wynika, iż w 2013 roku w odniesieniu do roku 2012 widoczny jest spadek liczby przestępstw stwierdzonych ogółem na terenie kraju o 55 897, przy jednoczesnym wzroście liczby przestępstw stwierdzonych w badanym obszarze o 1 132.

Największą liczbę przestępstw w obszarze miejskiej komunikacji publicznej w badanym okresie stwierdzono na terenie garnizonów o największym stopniu zaludnienia, tj. stołecznym – 3 021 (2012 roku – 2 575), śląskim – 1 756 (2012 roku – 1 737), małopolskim – 1 228 (2012 roku – 1 445) oraz dolnośląskim – 1 174 (2012 roku – 893). Najmniej przestępstw stwierdzono w następujących garnizonach: lubuskim - 123 (2012 roku – 116), opolskim - 127 (2012 roku – 107), świętokrzyskim – 171 (2012 roku – 133). Z uzyskanych danych wynika, iż największy wpływ na stan bezpieczeństwa w obszarze miejskiej komunikacji publicznej mają następujące kategorie przestępstw: kradzież cudzej rzeczy, gdzie w 2013 roku odnotowano 7 781 przestępstw (2012 roku – 8.205), przestępstwa rozbójnicze – 307 (2012 roku - 274), bójka lub pobicie -136 (2012 roku - 183), uszczerbek na zdrowiu – 220 (2012 roku - 183).

Z powyższych danych wynika, iż najliczniejszą grupę przestępstw w obszarze miejskiej komunikacji publicznej stanowią kradzieże cudzej rzeczy. W 2012 roku przestępstwa te stanowiły 70,3 % ogólnej liczby przestępstw, natomiast w 2013 roku liczba przestępstw kradzieży cudzej rzeczy uległa zmniejszeniu o 424 zdarzeń i stanowiła 60,8 % wszystkich przestępstw stwierdzonych w badanym obszarze. Szczególną uwagę należy zwrócić na fakt utrzymującej się negatywnej tendencji wzrostowej ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w badanym obszarze. Należy zatem zakładać, że podejmowane i przeprowadzone przez Policję, wspólnie z przedstawicielami innych formacji mundurowych i podmiotów pozapolicyjnych działania, ukierunkowane na zmniejszenie zagrożenia przestępczością w miejskiej komunikacji publicznej wymagają kontynuacji. Podkreślenia wymaga natomiast spadek w badanym okresie liczby przestępstw najczęściej stwierdzanych, tj. kradzieży cudzej rzeczy. Jednocześnie zwrócić należy uwagę na fakt wzrostu przypadków kradzieży kieszonkowych z 1.267 w 2012 roku do 1.665 w roku 2013. Istotnym wydaje się wzrost w 2013 roku, w porównaniu do roku 2012 procentowego wskaźnika wykrywalności przestępstw o 2,5 %, który ukształtował się na poziomie 23,9 %. Zaznaczyć również należy, że w 2013 roku spadek wskaźnika dynamiki przestępstw nastąpił tylko w trzech garnizonach. Podkreślenia wymaga, że stojące przed Policją zadania dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa w środkach miejskiej komunikacji publicznej są zbieżne z oczekiwaniami społecznymi.

Wydział Prewencji Biura Prewencji i Ruchu Drogowego KGP w dalszym ciągu będzie monitorował stan bezpieczeństwa na obszarach kolejowych oraz w środkach komunikacji miejskiej (w cyklu półrocznym i rocznym) oraz przy pomocy podmiotów współpracujących podejmowane będą działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w komunikacji publicznej.

2. STRAŻ GRANICZNA

Działania w ww. obszarze pokrywają się w większości z zadaniami realizowanymi w ramach kontroli ruchu drogowego. Funkcjonariusze jednostek organizacyjnych Straży Granicznej prowadzili działania przede wszystkim w publicznych środkach komunikacji drogowej i kolejowej. Działania realizowane były we współpracy z Policją, Inspekcją Transportu Drogowego oraz Strażą Ochrony Kolei.

Podczas działań duży nacisk położono na kontrolę autokarów przewożących młodzież w okresie ferii zimowych, czy też wakacji letnich oraz zapewnianie w terytorialnym zasięgu przejść granicznych bezpieczeństwa podróżnych, przekraczających granicę państwową autobusami rejsowymi i turystycznymi (dokonywanie czynności z zakresu kontroli drogowej i kontroli transportu drogowego podczas odprawy granicznej w przejściach granicznych). Ideą tych działań było zapewnienie bezpieczeństwa osobom wyjeżdżającym i powracającym z wypoczynku, w szczególności w momentach zwiększonego ruchu pasażerskiego (święta, przedłużone weekendy, ferie szkolne i wakacje) na głównych, najbardziej zagrożonych szlakach i węzłach kolejowych.

W ramach prowadzonych wspólnie z ww. służbami działań prewencyjnych i przywracających porządek na obszarach kolejowych funkcjonariusze Straży Granicznej uczestniczyli w kampaniach społecznych i akcjach promująco-informacyjnych np.:

„Bezpiecznie ferie”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczny przejazd – zatrzymaj się i żyj”, „Ze Strażą Graniczną bezpieczniej”, „Razem przeciw zagrożeniom”.

Przedstawiciele SG z różnych OSG uczestniczyli w posiedzeniach zespołów i grup zadaniowych m.in.:

- funkcjonariusze Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej uczestniczyli w posiedzeniu Grupy Zadaniowej ds. bezpieczeństwa w środkach komunikacji publicznej przy Wojewodzie Warmińsko-Mazurskim, która miała miejsce w siedzibie WITD w Olsztynie. Na spotkaniu dokonano podsumowania wyników działania na terenie województwa w tym obszarze oraz przedstawiciel SG zadeklarował włączenie w planowane działania na rok 2014 nowopowstałej PSG w Olsztynie. Również na spotkaniu wskazano na konieczność przekazywania przez wszystkie służby współdziałające informacji zarządcom dróg publicznych o uszkodzeniach dróg stwarzających szczególne zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- funkcjonariusze Śląsko-Małopolskiego Oddziału Straży Granicznej w 2013 roku uczestniczyli w 3 spotkaniach Wojewódzkich Zespołów ds. bezpieczeństwa na obszarach kolejowych w województwie śląskim i województwie opolskim.

Ponadto funkcjonariusze Placówki SG w Opolu uczestniczyli w ćwiczeniach pod kryptonimem „Transporter” organizowanych przez KWP w Opolu przy współpracy z PKP PLK, SOK oraz służbami ratowniczymi.

Celem ćwiczeń było określenie poziomu współpracy i sposobu współdziałania służb w przypadku wystąpienia na obszarach kolejowych sytuacji kryzysowej jak również zagrożeń atakiem terrorystycznym.

3. ŻANDARMERIA WOJSKOWA (MON)

Głównym celem działań prewencyjnych w ramach **„bezpieczeństwa w środkach komunikacji publicznej”** było zapewnienie bezpieczeństwa podróżnym oraz zapobieganie dewastacjom i kradzieżom mienia. Zwiększono liczbę patroli Żandarmerii Wojskowej realizowanych wspólnie z funkcjonariuszami Policji, Strażą Ochrony Kolei oraz Strażą Miejskiej, które kierowane były w rejon obiektów i tras kolejowych, głównie podczas wzmożonego ruchu (weekendy). Stałym nadzorem objęto również dworce autobusowe, główne węzły komunikacyjne oraz trasy: *Warszawa – Kraków, Warszawa – Opole, Warszawa – Olsztyn, Warszawa – Terespol, Bydgoszcz – Włocławek, Bydgoszcz – Inowrocław.*

Żandarmeria Wojskowa w minionym roku, wystawiła w rejonie obiektów oraz w środkach komunikacji PKP i PKS ogółem **2039** patroli.

Systematycznie uczestniczono w spotkaniach zespołów ds. bezpieczeństwa na obszarach kolejowych w celu oceny zagrożeń i wypracowania wspólnych działań prewencyjnych.

V. Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

1. KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

W 2013 roku wydarzyło się 35 811 wypadków drogowych:

- w porównaniu z 2012 rokiem, w którym zanotowaliśmy 37 046 wypadków, liczba ta spadła o 1 235 wypadków (-3,3%).

W wyniku wypadków drogowych 3 351 osób poniosło śmierć:

- w porównaniu z rokiem 2012, w którym śmierć poniosło 3 571 osób nastąpił spadek o 220 osób (-6,2%).

W wypadkach rannych zostało 44 017 osób:

- w porównaniu do roku 2012 kiedy zanotowano 45 792 osoby ranne, liczba ta zmniejszyła się o 1 775 osób tj. (-3,9%).

Wskaźnik liczby wypadków, liczby zabitych oraz rannych wynosiły:

- wypadki	– 92,9
- zabici	– 8,7
- ranni	– 114,2

Zdecydowaną większość wypadków spowodowali kierujący pojazdami. Byli oni sprawcami 29 303 wypadków (co stanowi 81,8% ogółu). W wyniku tych zdarzeń śmierć poniosło 2 256 osób, a 37 463 zostały ranne. Głównymi przyczynami wypadków było:

- niedostosowanie prędkości do warunków ruchu – 8 275 wypadków,
- nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu – 7 668 wypadków,
- nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego (nieprawidłowe przejeżdżanie przejść dla pieszych oraz nie ustąpienie pierwszeństwa pieszemu) - 4 040 wypadków.

Rozważając problemy związane z bezpieczeństwem ruchu drogowego należy wziąć pod uwagę dynamiczny rozwój motoryzacji, który generuje intensywny ruch drogowy.

W **1991** roku po polskich drogach poruszało się blisko 9 mln pojazdów silnikowych. Po upływie 21 lat w roku **2012** liczba zarejestrowanych pojazdów przekroczyła 24 miliony. Mimo to liczba zabitych w wypadkach drogowych osiągnęła w **2013** roku poziom **3 351**.

Głównymi przyczynami wypadków spowodowanych przez kierujących pojazdami było: **niedostosowanie prędkości do warunków ruchu, nieustąpienie pierwszeństwa przejazdu, nieprawidłowe zachowanie wobec pieszych oraz niezachowanie bezpiecznej odległości**. Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego uczestniczyło w opracowaniu Narodowego Programu Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na lata 2013 – 2020. Stanowi on kontynuację Krajowego Programu BRD „Gambit 2005” na lata 2005-2007-2013.

Działania profilaktyczno-edukacyjne na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym:

- Kampania „*Rowerem bezpiecznie do celu*” - w 2013 roku miała miejsce VI edycja tego przedsięwzięcia organizowana przez MSW oraz Policję. Wiodącym celem kampanii jest promowanie bezpieczeństwa w ruchu drogowym rowerzystów, a w szczególności dzieci i młodzieży. Biorąc pod uwagę nasilenie w okresie wiosenno-letnim negatywnych zjawisk związanych z pojawieniem się na drogach rowerzystów, prowadzona była w dniach od 3 czerwca do 31 sierpnia 2013 roku. W ramach promocji bezpieczeństwa rowerzystów w ruchu drogowym, zaplanowano również przejazd rowerami realizatorów i partnerów kampanii oraz mieszkańców Warszawy spod Centrum Nauki Kopernik na Agrykolę, gdzie odbył się piknik rodzinny organizowany we współpracy z Urzędem Miejskim m.st. Warszawy. W trakcie pikniku funkcjonowało miasteczko ruchu drogowego obsługiwane przez Policję, gdzie najmłodsi mogli sprawdzić swoje umiejętności jazdy rowerem zgodnie z przepisami ruchu drogowego, a także przystąpić do egzaminu na kartę rowerową. Stołeczna Estrada oraz instytucje i organizacje, które włączyły się w kampanię zapewniły wiele atrakcji zarówno dla dorosłych jak i dla dzieci.

- W ramach działań na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym inicjowano politykę informacyjną w środkach masowego przekazu mającą na celu kształtowanie bezpiecznych i kulturalnych zachowań wśród uczestników ruchu drogowego. Działania medialne były prowadzone ze szczególnym nasileniem podczas akcji profilaktyczno kontrolnych realizowanych przez policję ruchu drogowego.
- Przygotowywano materiały prasowe do publikacji na stronie internetowej KGP oraz na potrzeby współpracujących z Biurem Prewencji i Ruchu Drogowego mediów, dotyczące szeroko rozumianego bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Koordinowano wzmożone działania kontrolne prowadzone na terenie całego kraju: „PRĘDKOŚĆ” – ukierunkowane na egzekwowanie ograniczeń prędkości, „PASY” – ukierunkowane na egzekwowanie obowiązku podróżowania w pasach bezpieczeństwa oraz stosowanie urządzeń ochronnych do przewożenia dzieci, „NIECHRONIENI UCZESTNICY RUCHU DROGOWEGO” – ukierunkowane na zapewnienie bezpieczeństwa pieszym i rowerzystom oraz stosowanie się przez nich do przepisów ruchu drogowego, „ALKOHOL I NARKOTYKI” – ukierunkowane na ujawnianie i eliminowanie z ruchu kierujących „pod wpływem alkoholu”, bądź pod wpływem środków działających podobnie do alkoholu; „TRUCK” – ukierunkowane na ujawnianie i eliminowanie nieprawidłowości związanych z wykonywaniem transportu drogowego, „BUS” – ukierunkowane na ujawnianie i eliminowanie nieprawidłowości występujących w przewozie osób.

Wiele inicjatyw podejmowanych na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym było skierowanych do dzieci. Działania te zaowocowały zmniejszeniem liczby wypadków i rannych wśród dzieci w wieku 0-14 lat.

W 2013 roku w Polsce miały miejsce 3 454 wypadki drogowe z udziałem dzieci w wieku 0-14 lat. W zdarzeniach tych 90 dzieci poniosło śmierć, a 3 739 doznało obrażeń. W stosunku do 2012 roku liczba wypadków zmalała o 225 (- 6,1%) i rannych o 206 dzieci (-5,2 %), a liczba zabitych dzieci wzrosła o 1 (+ 1,1 %).

Z przedstawionych danych wynika, że tendencja spadkowa liczby wypadków i rannych z udziałem najmłodszych zdecydowanie się utrzymuje.

Ofary wypadków drogowych dzieci i młodzieży w latach 2011-2013 w poszczególnych grupach wiekowych

Grupy wiekowe	Zabici			Ranni		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
0 - 6	32	31	31	1 243	1 192	1 164
7-14	70	58	59	3 171	2 753	2 575

W 2013 roku przeprowadzono następujące inicjatywy:

- Działania kontrolno – prewencyjne „BEZPIECZNY WEEKEND”, ukierunkowane na zapewnienie bezpiecznej podróży wszystkim uczestnikom ruchu drogowego, w tym także dzieci w dniach masowych wyjazdów i powrotów, „BEZPIECZNE WAKACJE” – ukierunkowane na zapewnienie bezpiecznych wyjazdów rodzinnych oraz wyjazdów dzieci i młodzieży na obozy i kolonie, zapewnienie bezpieczeństwa w miejscach wypoczynku, „BEZPIECZNA DROGA DO SZKOŁY” – działania ukierunkowane na bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w rejonie szkół w okresie rozpoczęcia nauki.
- Turnieje bezpieczeństwa w ruchu drogowym skierowane do dzieci i młodzieży, które znacząco przyczyniają się do podniesienia poziomu wiedzy i kwalifikacji młodych uczestników ruchu drogowego. Ich podstawowym założeniem organizacyjnym jest wieloetapowość, dzięki temu obejmują szerokie rzesze dzieci i młodzieży począwszy od etapu szkolnego, międzyszkolnego (gmina), powiatowego, wojewódzkiego, aż do finałów ogólnopolskich. We wszystkich tych etapach aktywnie uczestniczą policjanci ruchu drogowego.

W ramach kształtowania bezpiecznych i kulturalnych zachowań w ruchu drogowym wśród jego uczestników, Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego KGP, poprzez współpracę z instytucjami i organizacjami pozapolicyjnymi działającymi na rzecz brd., w 2013 roku wspierało m.in. następujące przedsięwzięcia:

- **„Bezpieczny przejazd. Zatrzymaj się i żyj”**. Program ten ma na celu poprawę bezpieczeństwa na przejazdach kolejowych, w szczególności zwrócenie uwagi kierowców na bezwzględną potrzebę respektowania znaku „Stop”. W ramach wsparcia powyższych działań przedstawiciele Biura Prewencji i Ruchu Drogowego KGP brali udział w seminariach i konferencjach prasowych dotyczących bezpieczeństwa na przejazdach kolejowych. Ponadto policjanci ruchu drogowego na terenie całej Polski, wspólnie ze Strażą Ochrony Kolei, prowadzili działania w pobliżu wytypowanych przejazdów kolejowych polegające między innymi na dyscyplinowaniu kierujących i pieszych, których zachowania stwarzały niebezpieczeństwo spowodowania wypadku. Rozdawali także ulotki i inne materiały edukacyjne związane z kampanią.
- **„Chroń życie załóż odblask”**. Działania rozpoczęły się w listopadzie 2012 roku. Akcja skierowana była przede wszystkim do osób starszych będących pieszymi uczestnikami ruchu drogowego i prowadzona była na terenie wszystkich parafii województwa mazowieckiego. Partnerzy: Orlen (sponsor kampanii), Policja, diecezja województwa mazowieckiego. Elementy odblaskowe oraz plakaty i ich wysyłka zostały sfinansowane przez PKN Orlen. 200 tys. elementów odblaskowych, pakiety po 100 szt. trafiły do komend powiatowych Policji, które przekazywały je parafiom, policjanci brali również udział w spotkaniach z seniorami.
- **„Jeżdż z głową”**. Kampania organizowana była wspólnie z Bankiem Gospodarki Żywnościowej, który był sponsorem przedsięwzięcia. Kampania była adresowana do uczniów szkół gimnazjalnych, objęła swoim zasięgiem 100 gimnazjów z miejscowości poniżej 50 tys. mieszkańców. Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego KGP, wspólnie z Ministerstwem Edukacji Narodowej oraz Krajową Radą BRD udzieliło wsparcia merytorycznego kampanii. Jednym z elementów przedsięwzięcia było propagowanie zmian w prawie o ruchu drogowym dot. rowerzystów.
- **„Pileś nie jedź”**. Związek Pracodawców Polskiego Przemysłu Spirytusowego (ZP PPS), kierując się zasadą społecznej odpowiedzialności biznesu, przy wsparciu Policji przeprowadził kampanię społeczną propagującą trzeźwość wśród osób kierujących pojazdami.
- **Bezpieczeństwo dla wszystkich” - Renault Polska**. Międzynarodowy program edukacyjny dla szkół podstawowych przeznaczony do prowadzenia zajęć z bezpieczeństwa ruchu drogowego. Jest to największy tego rodzaju program w Europie – swoim zasięgiem obejmuje już 21 krajów na świecie, udział w nim wzięło do tej pory 9 milionów dzieci. Nieodłącznym elementem programu "Bezpieczeństwo dla wszystkich" jest doroczny konkurs o tej samej nazwie, którego głównym zadaniem jest zachęcenie dzieci do przedstawiania własnych pomysłów jak polepszyć sytuację na polskich drogach. Od 2011 roku w ramach kampanii organizowane są szkolne kluby BRD. Kampania organizowana jest od 10 lat.
- **„Klub Bezpiecznego Puchatka”**. Kampania ogólnopolska organizowana przez firmę Maspex Polska. Głównym celem programu jest edukacja i poprawa bezpieczeństwa dzieci, które rozpoczynają swoją naukę w szkole, a także wytworzenie u nich naturalnych sposobów unikania i reagowania na zagrożenia. W ramach tego przedsięwzięcia przy wsparciu merytorycznym Biura Prewencji i Ruchu Drogowego wydawane były materiały edukacyjne dla dzieci, nauczycieli i rodziców.

2. STRAŻ GRANICZNA

Do głównych zadań realizowanych na drogach w zakresie rządowego programu „Razem bezpieczniej” należy:

- kontrola stanu technicznego pojazdów,
- kontrola uprawnień kierowców oraz dokumentów pojazdu (ubezpieczenie, badanie techniczne),
- kontrola przestrzegania przepisów ruchu drogowego przez kierowców, rowerzystów i pieszych,
- kontrola legalności prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie przewozu osób,
- kontrola wykonujących przewozy drogowe pod względem przestrzegania przepisów transportu drogowego,

- prowadzenie działalności informacyjno – edukacyjnej w zakresie bezpiecznego poruszania się po drogach oraz udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, w celu kształtowania świadomego i kulturalnego uczestnika ruchu drogowego, respektującego prawo i szanującego innych uczestników ruchu.

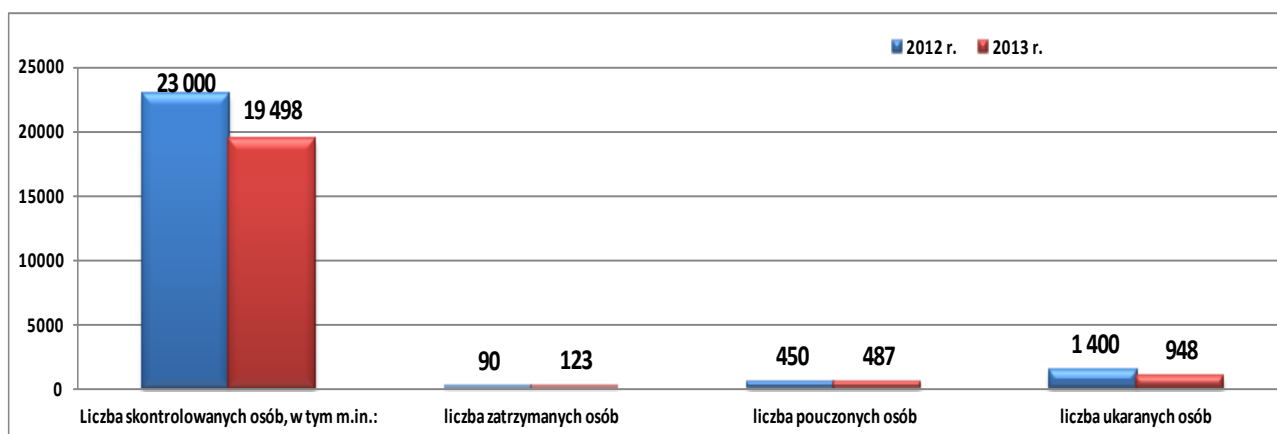
W ramach tego obszaru **Straż Graniczna** wykonując zadania zawarte w ustawie kompetencyjnej o *Straży Granicznej*, posiada uprawnienia do zatrzymywania pojazdów i wykonywania innych czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego w trybie i przypadkach określonych w ustawie *Prawo o ruchu drogowym* (art. 11 ust. 1 ustawy o SG). Działania te prowadzone były przez jednostki organizacyjne SG przede wszystkim na terytorium kraju, jak również w strefie przygranicznej.

Priorytetowym działaniem w omawianym obszarze jest program o nazwie: „*Działania kontrolno-prewencyjne na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego*” (poprzednia nazwa tzw. „**Gambit**”), w którego realizację Straż Graniczna włączyła się wzorem lat ubiegłych w ramach policyjnych działań kontrolno-profilaktycznych na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Podstawą tej współpracy było *Porozumienie w sprawie współdziałania SG i Policji*. Wspólne działania obu służb miały na celu przede wszystkim utrzymanie bezpieczeństwa, zwalczanie przestępczości granicznej i kryminalnej w strefie nadgranicznej oraz na terytorium kraju. Na drogach dojazdowych do granicy państwowej RP współpraca ta polegała m.in. na ocenie stanu technicznego pojazdów oraz zapewnianiu porządku publicznego.

Z posiadanych przez SG danych wynika, że w ramach programu „*Działania kontrolno-prewencyjne na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego*” w 2013 r. odnotowano spadek liczby skontrolowanych osób – 19.498 o 15,2% w porównaniu do roku 2012 (23.000 osób).

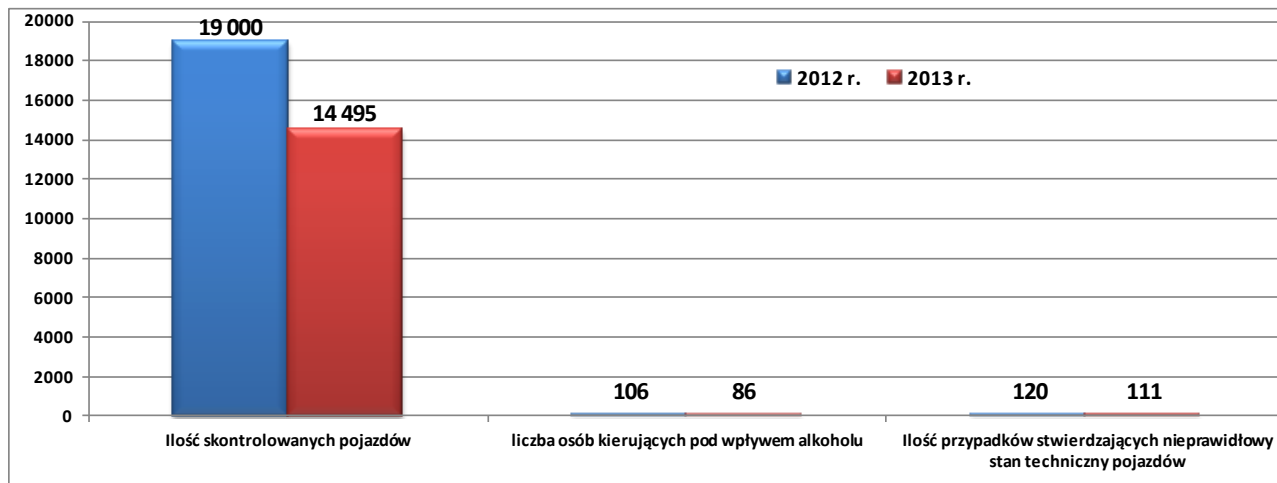
W przypadku liczby skontrolowanych pojazdów – 14.495 w 2013 r. również zaobserwowano tendencję spadkową o 23,7% w porównaniu do roku 2012 (19.000 skontrolowanych pojazdów).

Wykres 1. Liczba skontrolowanych osób przez SG w ramach programu:
„*Działania kontrolno-prewencyjne na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego*”
w 2013 r.

Źródło: Zarząd Graniczny KGSG.

Wykres 2. Ilość skontrolowanych pojazdów i osób oraz ilość działań podejmowanych przez SG w ramach programu: „Działania kontrolno-prewencyjne na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego” w 2013 r.

Źródło: Zarząd Graniczny KGSG.

W zakresie „Działania kontrolno-prewencyjnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego” Straż Graniczna prowadziła również działania (poza Policją) we współpracy z innymi służbami: Służbą Celną, Inspekcją Transportu Drogowego, Żandarmerią Wojskową, Strażą Miejską, Strażą Gminną, GOPR. Zadania te wykonywane były w celu:

- poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, w tym przewozu dzieci w pojazdach,
- ujawniania przekroczeń dozwolonych prędkości jazdy,
- eliminowania z ruchu kierujących w stanie po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości bądź środków działających podobnie do alkoholu,
- stosowania się kierowców i pasażerów do obowiązku jazdy w pasach bezpieczeństwa oraz stosowania urządzeń do przewozu dzieci,
- sprawdzania stanu technicznego autokarów i pojazdów przewożących dzieci i młodzież.

Poza działaniami wynikającymi z harmonogramu „Działania kontrolno-prewencyjnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego” funkcjonariusze SG uczestniczyli w innych działaniach o podobnym charakterze. Zaliczyć do nich należy działania m.in.

- Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej pod kryptonimami: „Gimbus” realizowane wspólnie z funkcjonariuszami Policji, „Wojewódzka Koordynacja Służb TV”, „Trzeźwy poranek”, działania prewencyjne na szlakach komunikacyjnych,
- Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej prowadzone wspólnie z Komendą Wojewódzką Policji w Rzeszowie na drogach dojazdowych do przejść granicznych pod kryptonimem „Granica 2013”.

W 2013 r. Straż Graniczna uczestniczyła również w szeregu akcjach i kampaniach społecznych prowadzonych na rzecz podwyższenia poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W głównej mierze były to:

„Bezpieczne ferie 2013”, „Bezpieczne wakacje 2013” oraz „Ostatni weekend wakacji”, „Prędkość”, „Alkohol i narkotyki”, „Truck”, „Bus”, „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego”, „Bezpieczny weekend” („Wielkanoc”, „Majowy Weekend”, „Boże Ciało”, „Znicz”, „Boże Narodzenie”), „Pasy”, „Koalicja na rzecz poprawy bezpieczeństwa”, „Bezpieczna droga do szkoły”, „Bezpieczna Krajówka”.

W obszarze bezpieczeństwa w ruchu drogowym Straż Graniczna prowadziła również **działania mające na celu edukację dzieci i młodzieży** w celu kształtowania świadomego i kulturalnego ruchu drogowego, respektującego prawo i szanującego prawa innych uczestników ruchu drogowego. Były to m.in. akcje:

„Bezpieczna droga do szkoły”, „Rowerem bezpiecznie do celu” „On, ty i ja na tej samej drodze”, „Bezpieczny Gimnazjalista”, „Cała Polska czyta dzieciom”, „Bezpieczny Przedszkolak”; „Bezpieczny wypoczynek”.

Celem działań Straży Granicznej było stworzenie podstaw do prowadzenia skutecznych przedsięwzięć na rzecz ochrony pieszych, kształtowania bezpiecznego zachowania uczestników ruchu oraz zmniejszenia ciężkości i konsekwencji wypadków drogowych.

W ramach akcji „Blaskiem Chronieni” przekazano młodym uczestnikom ruchu drogowego odbłaski - ok. **950** odbłasków tylko w samym Nadbużańskim OSG. Przeprowadzono spotkania z młodzieżą o charakterze prewencyjnym i informacyjnym w placówkach oświatowych, przy okazji organizowanych festynów i innych imprez miejscowych.

Przedstawiciele Straży Granicznej z różnych oddziałów uczestniczyli w posiedzeniach organów samorządowych i grup roboczych np. Komisja Bezpieczeństwa i Porządku w Starostwie Powiatowym we Włodawie, poświęconych ocenie przygotowania służb powiatów do zabezpieczenia sezonu turystyczno – wczasowego oraz zwiększenia bezpieczeństwa osób wypoczywających na terenach służbowej odpowiedzialności placówek SG (Nadbużański OSG), grupy roboczej ds. bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w Zespole do realizacji rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej” na obszarze województwa śląskiego i uczestniczy w cyklicznych pracach ww. grupy (Śląsko-Małopolski OSG).

3. ŻANDARMERIA WOJSKOWA (MON)

W ramach „*bezpieczeństwa w ruchu drogowym*” inspektorzy ruchu drogowego oraz dowódcy patroli Żandarmerii Wojskowej prowadzili systematyczne działania patrolowe m.in. w oparciu o „*Program profilaktyczny z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym na lata 2013-2016*”.

Głównym ich zadaniem było poprawienie stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, m.in. poprzez nakładanie sankcji na kierowców naruszających obowiązujące przepisy. Ponadto żołnierze Żandarmerii Wojskowej przeprowadzili w szkołach i przedszkolach szereg zajęć profilaktycznych, których celem było zapoznanie dzieci i młodzieży z przepisami ruchu drogowego. Szczególną uwagę poświęcano zagrożeniom i konsekwencjom wynikającym z braku znajomości przepisów ruchu drogowego oraz poruszania się rowerem bez oświetlenia, odbłasków czy kasków rowerowych.

Żołnierze Żandarmerii Wojskowej prowadzili również szkolenia i warsztaty w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

Inspektorzy ruchu drogowego oraz dowódcy patroli ŻW prowadzili systematyczne działania patrolowe w oparciu o „*Program profilaktyczny z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym na lata 2013 – 2016*”. W dużej mierze patrole wystawiane były wspólnie z funkcjonariuszami Policji. Głównym ich zadaniem było, poprawienie stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, między innymi poprzez nakładanie sankcji na kierowców naruszających obowiązujące przepisy.

Żołnierze ŻW prowadzili szereg zajęć profilaktycznych w szkołach, przedszkolach, których celem było zapoznanie młodych uczestników z przepisami ruchu drogowego. Szczególną uwagę poświęcano zagrożeniom i konsekwencjom wynikających z faktu braku znajomości przepisów ruchu drogowego oraz poruszaniu się rowerem bez oświetlenia, czy odbłasków oraz kasków rowerowych. Żandarmi uczestniczyli w organizowanych przez policję egzaminach na kartę rowerową, która upoważnia do samodzielnego poruszania się rowerem po drogach publicznych.

Żołnierze Żandarmerii Wojskowej prowadzili również szkolenia i warsztaty w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Ponadto żołnierze ŻW zapraszani byli przez szkoły do przedsięwzięć propagujących bezpieczeństwo w ruchu drogowym takich jak pikniki lub festyny tematyczne. W czasie realizowanych czynności profilaktycznych żandarmi wykorzystywali między innymi symulator zderzeń do nauki zapinania pasów, symulator 3D i alkogogle aby pokazać nie tylko kierowcom jak na nasze zmysły wpływa alkohol lub inny środek psychoaktywny. Wszystkie symulatory są na wyposażeniu terenowych Oddziałów ŻW.

W ramach wspólnych działań patrolowych Żandarmeria Wojskowa uczestniczyła w zintegrowanych akcjach z Policją, Strażą Graniczną i Strażą Miejską.

W trakcie ww. działań wystawiono ogólnie **9507** patroli oraz skontrolowano **21 848** pojazdów.

VI. Ochrona dziedzictwa narodowego

1. KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

Do zadań zrealizowanych w ubiegłym roku przez Biuro Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji w ramach programu „*Razem bezpiecznie*” należy zaliczyć działania w zakresie ochrony dziedzictwa narodowego.

W 2013 roku stwierdzono ogółem 1.065.401 przestępstw, tj. o 4,9 % mniej niż w 2012 roku (1.119.803). Podobnie tendencja spadkowa występuje w liczbie stwierdzonych przestępstw kryminalnych - z 781.340 w 2012 roku do 712.758 przestępstw w 2013 roku tj. o 8,8% mniej. W tej grupie przestępstw zmniejszyła się liczba przestępstw kryminalnych skierowanych przeciwko życiu i zdrowiu – o 9,7%, a wzrosła przeciwko mieniu – o 9,7%.

W 2013 roku stwierdzono 1819 przestępstw (2012 – 1058 przestępstw stwierdzonych), w których przedmiotem zamachu były dobra kultury. Z ogółu tych przestępstw 87 stanowiło przestępstwa ścigane z art. 108 i 109 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (2012 – 109 przestępstw stwierdzonych), 314 - kradzieże z włamaniem i 193 - kradzieże cudzej rzeczy. Wykrywalność sprawców przestępstw skierowanych na zabór dóbr kultury narodowej w 2013 roku wyniosła 38%, w kategorii przestępstw ściganych z art. 108 i 109 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wyniosła natomiast 36,8%, (2012 – 42,2%).

W realizacji programu „*Razem bezpiecznie*” poza Policją, Państwową Strażą Pożarną, państwową i kościelną służbą ochrony zabytków czynnie uczestniczą funkcjonariusze Straży Granicznej i Służby Celnej, co wpływa na szersze rozpoznanie zjawiska, w kontekście obrotu dobrami kultury na rynku wewnątrzwspólnotowym oraz w strefie nadgranicznej (np. w województwie podkarpackim, lubelskim, podlaskim i lubuskim).

Prowadzone są także czynności związane z kontynuowaniem prac w zakresie dokumentowania najcenniejszych dóbr kultury zgromadzonych w drewnianych obiektach sakralnych - Policję reprezentują wyznaczeni na stałe funkcjonariusze służby kryminalnej i prewencyjnej z każdej jednostki organizacyjnej Policji szczebla wojewódzkiego (KWP/KSP) i właściwej terytorialnie komendy powiatowej (miejskiej) Policji. Zakres tych czynności obejmuje przygotowanie rzetelnej i profesjonalnej dokumentacji fotograficzno-opisowej rzeczy stanowiących dobra kultury narodowej wraz ze wskazówkami dla zarządcy obiektu w kwestii zabezpieczenia przedmiotów przed kradzieżą, pożarem itp.

Ponadto w celu doskonalenia działań Policji w ww. obszarze problemowym, w dniu 24 czerwca 2013 roku w Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach odbyła się konferencja nt. „Ochrona dziedzictwa narodowego. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie ochrony zabytków i dóbr kultury materialnej”, z udziałem pełnomocnika wojewody świętokrzyskiego, funkcjonariuszy służby kryminalnej i prewencyjnej jednostek Policji garnizonu świętokrzyskiego, przedstawicieli władz kościelnych oraz miejscowych służb konserwatorskich. W trakcie spotkania dyskutowano m.in. na temat możliwości i sposobów pozyskiwania środków na zadania związane z ochroną dziedzictwa narodowego, ze szczególnym uwzględnieniem rezerwy celowej rządowego programu „*Razem bezpiecznie*”.

2. STRAŻ GRANICZNA

Podstawą działań Straży Granicznej w obszarze ochrony dziedzictwa narodowego jest Porozumienie z dnia 3 listopada 2004 r. zawarte pomiędzy Ministrem Finansów, Ministrem Kultury, Komendantem Głównym Policji i Komendantem Głównym Straży Granicznej w sprawie *współdziałania w zwalczaniu nielegalnego wywozu za granicę lub przywozu z zagranicy zabytków*. Analogicznie na szczeblu lokalnym (OSG) zawarto również podobne porozumienia.

W 2013 r. w ramach realizacji przedmiotowego zagadnienia uwzględniano tematykę ochrony dziedzictwa narodowego poprzez bieżącą wymianę informacji w zakresie występujących zagrożeń dotyczących ochrony

zabytków oraz wypracowanych metod i form współdziałania w zakresie skutecznej ochrony zabytków zlokalizowanych w strefie nadgranicznej. Powyższe związane jest z właściwością Straży Granicznej, która **zgodnie z ustawą kompetencyjną właściwa jest w zakresie zwalczania nielegalnego wywozu zabytków poza granicę kraju.**

W zakresie zwalczania zjawisk przestępczych należy wskazać, iż Straż Graniczna prowadziła 4 postępowania przygotowawcze, związane z próbą nielegalnego wywozu przedmiotów zabytkowych.

Układ z Schengen i zniesienie kontroli granicznej oraz zmiana ustawy o zabytkach spowodowały wyraźny spadek zdarzeń, które można ocenić jako zjawisko przestępcze. Ustawowe progi, od których zależy wdrożenie procedury wywozowej, zostały ustalone na wysokim jak na polskie realia poziomie, tym samym została ograniczona liczba potencjalnych zabytków, wobec których niezbędnym będzie zastosowanie procedur wywozowych. Naturalną tego konsekwencją jest drastyczny spadek liczby wszczynanych postępowań oraz sytuacji, w których poddaje się weryfikacji przedmioty zabytkowe lub przedmioty o cechach zabytku.

W zakresie stosowanej profilaktyki i podnoszenia świadomości w zakresie ochrony dziedzictwa narodowego na uwagę zasługują przedsięwzięcia, które podejmowane były przez oddziały Straży Granicznej. Dotyczyło to wspólnych kontroli obiektów zabytkowych przez funkcjonariuszy Straży Granicznej z funkcjonariuszami innych służb, udział oraz organizacja konferencji w zakresie dziedzictwa narodowego, czy też oględzin miejsc archeologicznych. Zaangażowanie Straży Granicznej uzależnione jest od aktualnych potrzeb danego regionu, z uwzględnieniem możliwości technicznych i kadrowych formacji.

W 2013 r. przedstawiciel Komendy Głównej Straży Granicznej prowadził również prelekcje na uniwersytetach w kraju w związku z realizacją programu „Ochrona dziedzictwa narodowego w Polsce”. Program, realizowany przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, opiera się na cyklu prelekcji na temat prawnej ochrony dziedzictwa kulturowego i narodowego, muzealnictwa i ochrony zbiorów. Odbywa się w blokach programowych w formie wykładów realizowanych przez specjalistów z całego kraju (m.in. z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Komendy Głównej Policji, Komendy Głównej Straży Granicznej, Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, Biblioteki Narodowej). Celem programu jest zwiększenie świadomości społecznej w zakresie ochrony i bezpieczeństwa zbiorów, zapoznanie środowisk studenckich z działalnością muzeów oraz innych instytucji i urzędów zajmujących się ochroną zbiorów oraz zainteresowanie środowisk akademickich, muzealnych i konserwatorskich, problematyką utraconych dzieł sztuki i przestępczości przeciwko zabytkom.